

44 כָּלֹלוֹת עֲנִין הַתּוֹרָה קָאֵי בְּעֵקֶר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הַצִּיּוּרִים
 45 לַעֲשׂוֹת אוֹ לֹא לַעֲשׂוֹת מִכָּל־מְקוֹם, בֵּינָן שֶׁבְּכַתּוּב נֶאֱמַר זֹאת חֻקַּת
 46 הַתּוֹרָה, בְּלִשׁוֹן שֶׁלֹּא מִתִּיחַס רַק לַמִּצְוֹת הַרִי זֶה הַפְּסוּק "זֹאת חוֹקַת
 47 הַתּוֹרָה" קָאֵי מִכוּוֵן גַּם עַל הַתּוֹרָה עֲצֻמָּה, שֶׁבַעֲצַם גַּם הַתּוֹרָה הִיא

48 "חֻקָּה" הֵינּוּ, שְׁגַם כְּאֶשֶׁר
 49 הַמִּצְוֹת נִמְשָׁכוֹת וְכֹאֵת לִידֵי
 50 בִּיטוּ וְגִילּוּי בַּתּוֹרָה שֶׁעֲנִינָהּ
 51 הוּא הַבְּנָה וְהַשְּׂגָה שְׂכֵלִית,

52 שְׁהִי הַתּוֹרָה נִלְמַדַת וּמוֹבְנַת
 53 בַּמִּצְוֹת הַשְּׂכֵל צְרִיף לְהִיּוֹת
 54 נִרְגָּשׁ בַּמִּצְוֹת גַּם כֹּאֲשֶׁר
 55 לּוֹמְדִים אוֹתָן בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם

56 בְּחִינַת הַרְצוֹן שֶׁלְּמַעְלָה
 57 מִהַחֲכֻמָּה⁵ וְהַשְּׂכֵל, וְזֶהוּ
 58 הַפְּרוּשׁ אֵין לָךְ רִשׁוּת
 59 לְהִרְהוֹר אַחֲרֶיהָ, אַחֲרֵי
 60 הַמִּצְוָה שֶׁל פָּרָה אֲדוּמָה,

61 וְלִמְעַשֶׂה אַחֲרֵי כָל הַמִּצְוֹת
 62 הֵינּוּ, שֶׁהַכוּוֹנָה הִיא לֹא רַק
 63 שְׂלִילַת הַרְהוּר שִׁישׁ בּוֹ
 64 לְגִרּוּעַ חֲסִי־שְׁלוֹם בְּקִיּוּם
 65 הַמִּצְוָה בְּפִעֵל, אֲלֹא גַם
 66 בְּנוֹגֵעַ לְהִרְהוּר בְּכוּבֵן שֶׁל

67 סֶפֶק וְעִרְעוּר שֶׁכָּל עֲנִינּוּ הוּא
 68 הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְהַמֵּאֲמֵץ לְעֲמֹד
 69 עַל הַבְּנָת וְהַשְּׂגָת הַעֲנִין
 70 (אֵף שְׁגַם בְּלֹא־הִכִּי

71 פְּשִׁיטָא שְׁמֻקְיָם אֶת
 72 הַמִּצְוָה בְּפִעֵל וְכוּדָאֵי גַם
 73 אִם לֹא יִידַע וְלֹא יִבִּין אֵת טַעְמֵי
 74 הַמִּצְוָה, עֲדִיין יִקִּים אֵת הַמִּצְוָה
 75 בְּפִעֵל), שְׁזֵהוּ עֲנִין שֶׁל
 76 תּוֹרָה שְׁעִינָהּ הוּא הַבְּנָה

77 וְהַשְּׂגָה בְּשֵׁכֵל, הִנֵּה גַם עַל
 78 זֶה אוֹמְרִים שְׂאִין לָךְ
 79 רִשׁוּת לְהִרְהוֹר אַחֲרֶיהָ,
 80 הֵינּוּ, שֶׁעַם כָּל הַהִשְׁתַּדְּלוּת
 81 וְהַמֵּאֲמֵץ, עַל הָאֲדָרִס לְדַעַת

82 שְׂלֹא יוּכַל לְעֲמֹד עַל
 83 הַבְּנָת וְהַשְּׂגָת עַד תְּכִלִּיתוֹ, לְהִיּוֹת לְמַעְלָה מִהַשְּׂכֵל
 84 וְהַבְּנָה⁶ כִּי סוּף סוּף מְדוּבָר בְּרַצוֹן הַעֲלִיּוֹן, וְכִיּוּן שֶׁרַצוֹן הוּא לְמַעְלָה
 85 מִהַשְּׂכֵל, הִרִי גַם כֹּאֲשֶׁר הַרַצוֹן יִרְדַּ וְהַתְּלַבֵּשׁ בְּשֵׁכֵל הַתּוֹרָה עֲדִיין אֵי אֲפִשֶׁר
 86 לְהַבִּין וְלַהֲשִׁיג אוֹתוֹ "עַד תְּכִלִּיתוֹ".

87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1 זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה גו' וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדוּמָה וְגו'¹, וּפְרַשׁ
 2 רַשִׁי לְפִי שֶׁהַשְּׂטֵן וְאֲמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל וְכֹאִים אֵל
 3 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטַעֲנָה לֹאֲמַר מַה הַמִּצְוָה הַזֹּאת שֶׁל פָּרָה אֲדוּמָה וְמַה
 4 טַעַם אִיזָה הַסִּבֵּר הַגִּיּוּנִי יֵשׁ בָּהּ, לְפִיכֵף כְּתַב בָּהּ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

5 חֻקָּה, כְּלוֹמֵר גְּזָרָה הִיא
 6 מִלְּפָנָי, שֶׁלֹּא עַל־פִּי טַעַם וְדַעַת
 7 אֵין לָךְ רִשׁוּת לְהִרְהוֹר
 8 אַחֲרֶיהָ.

9 וַיְדוּעַ הַדִּיּוּק הַשְּׂאֵלָה
 10 הַנִּשְׂאֵלָה בַּמֵּאֲמֵר חֲסִידוֹת רַבִּים
 11 עַל פִּי דִיּוּק הַלְשׁוֹן בַּפְּסוּק בְּמָה
 12 שֶׁכְּתוּב בְּמִצְוֹת פָּרָה
 13 אֲדוּמָה זֹאת חֻקַּת
 14 הַתּוֹרָה, אֵף שֶׁלְּכֹאֲרֵה הִיא
 15 צְרִיךְ לֹמַר "זֹאת חוֹקַת הַפָּרָה"
 16 אֲלֹא הַטַּעַם שֶׁנֶּאֱמַר "זֹאת חוֹקַת
 17 הַתּוֹרָה" הוּא לְפִי שְׁמֻקְיָת
 18 פָּרָה אֲדוּמָה הִיא לֹא
 19 מִצְוָה פְּרִטִית בְּלִבְדָּר אֲלֹא
 20 כְּלֹלוֹת עֲנִין הַתּוֹרָה²,
 21 וְהֵינּוּ³, שְׂכָל הַמִּצְוֹת
 22 שֶׁבַּתּוֹרָה, בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכֹּלֵל,
 23 לֹא רַק הַמִּצְוֹת שֶׁנִּקְרְאוּת
 24 חֻקִּים, כִּי אֵין לָהֶם טַעַם
 25 וְהַסִּבֵּר שְׂכֵלִי, אֲלֹא גַם
 26 הַמִּצְוֹת שֶׁנִּקְרְאוּת עֲדוּת
 27 כִּי הֵם עֲדוּת וְאוֹת לְעִנִּיין מִסּוּיִים
 28 כְּמוֹ הַשְּׂבַת וְהַחֲגִים
 29 וּמִשְׁפָּטִים שֶׁהֵם מִצְוֹת
 30 שְׂמוֹבְנוֹת גַּם בְּשֵׁכֵל אֲנוּשִׁי כְּמוֹ
 31 כִּיבוֹד אֲב וְאִם וְאִסוּר גְּנִיבָה
 32 וְגִזְלוּת, גַּם הַמִּצְוֹת הַלּוּ עֵקֶר
 33 עֲנִינּוּ הוּא שֶׁהֵן רַצוֹן
 34 הָעֲלִיּוֹן שֶׁלְּמַעְלָה
 35 מִהַשְּׂכָל (כִּשְׁם שֶׁבְּכוּחוֹת שֶׁל
 36 נֶפֶשׁ הָאָדָם כּוּחַ הַרַצוֹן הוּא עִנִּיין
 37 יוֹתֵר נִעְלָה וְיוֹתֵר עֲמוּק בְּנֶפֶשׁ
 38 מֵאֲשֶׁר כּוּחַ הַשְּׂכֵל, כִּךְ לְמַעְלָה
 39 בְּאֲלוּקוֹת, כְּכִיּוּל, הַרַצוֹן הַעֲלִיּוֹן
 40 הוּא לְמַעְלָה מִהַמְּחוּץ לְמַעְלָה), שְׁזֵהוּ עֲנִין הַמֵּאֲמֹר בְּפָרָה אֲדוּמָה אֲבֵל
 41 לְאִמִּיתוֹ שֶׁל דָּבָר נִכְוֵן לְגַבִּי כָּל הַמִּצְוֹת חֻקָּה חֻקְתֵי גְּזָרָה גְּזֵרִית⁴,
 42 הֵינּוּ הַרַצוֹן שֶׁלְּמַעְלָה מִהַשְּׂכֵל.
 43 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּזֵה, שְׂאֵף שְׁזֵה שְׁמֻקְיָת פָּרָה אֲדוּמָה הִיא

בס"ד. שבת פרשת כי-תשא, פרשת פרה,
כ"ף אדר, ה'תשכ"ו
(הנחה בלתי מוגה)

זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה גו' וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדוּמָה וְגו'¹,
 וּפְרַשׁ רַשִׁי לְפִי שֶׁהַשְּׂטֵן וְאֲמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת
 יִשְׂרָאֵל לֹאֲמַר מַה הַמִּצְוָה הַזֹּאת וְמַה טַעַם יֵשׁ בָּהּ,
 לְפִיכֵף כְּתַב בָּהּ חֻקָּה, גְּזָרָה הִיא מִלְּפָנָי, אֵין לָךְ רִשׁוּת
 לְהִרְהוֹר אַחֲרֶיהָ. וַיְדוּעַ הַדִּיּוּק בְּמָה שֶׁכְּתוּב בְּמִצְוֹת פָּרָה
 אֲדוּמָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, לְפִי שְׁמֻקְיָת פָּרָה אֲדוּמָה הִיא
 כְּלֹלוֹת עֲנִין הַתּוֹרָה², וְהֵינּוּ³, שְׂכָל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, לֹא
 רַק הַמִּצְוֹת שֶׁנִּקְרְאוּת חֻקִּים, אֲלֹא גַם הַמִּצְוֹת שֶׁנִּקְרְאוּת
 עֲדוּת וּמִשְׁפָּטִים, עֵקֶר עֲנִינּוּ הוּא שֶׁהֵן רַצוֹן הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁלְּמַעְלָה מִהַשְּׂכָל, שְׁזֵהוּ עֲנִין חֻקָּה חֻקְתֵי גְּזָרָה גְּזֵרִית⁴.
 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף בְּזֵה, שְׂאֵף שְׁזֵה שְׁמֻקְיָת פָּרָה אֲדוּמָה הִיא
 כְּלֹלוֹת עֲנִין הַתּוֹרָה קָאֵי בְּעֵקֶר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה,
 מִכָּל־מְקוֹם, בֵּינָן שֶׁבְּכַתּוּב נֶאֱמַר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, הֵרִי
 זֶה קָאֵי גַם עַל הַתּוֹרָה עֲצֻמָּה, הֵינּוּ, שְׁגַם כְּאֶשֶׁר הַמִּצְוֹת
 נִמְשָׁכוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁעֲנִינָהּ הוּא הַבְּנָה וְהַשְּׂגָה, צְרִיף לְהִיּוֹת
 נִרְגָּשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת הַרְצוֹן שֶׁלְּמַעְלָה מִהַחֲכֻמָּה⁵, וְזֶהוּ
 הַפְּרוּשׁ אֵין לָךְ רִשׁוּת לְהִרְהוֹר אַחֲרֶיהָ, הֵינּוּ, לֹא רַק
 שְׂלִילַת הַרְהוּר שִׁישׁ בּוֹ לְגִרּוּעַ חֲסִי־שְׁלוֹם בְּקִיּוּם הַמִּצְוָה
 בְּפִעֵל, אֲלֹא גַם בְּנוֹגֵעַ לְהִרְהוּר שְׂכָל עֲנִינּוּ הוּא
 הַהִשְׁתַּדְּלוּת לְעֲמֹד עַל הַבְּנָת וְהַשְּׂגָת הַעֲנִין (אֵף שְׁגַם
 בְּלֹא־הִכִּי פְּשִׁיטָא שְׁמֻקְיָם אֶת הַמִּצְוָה בְּפִעֵל), שְׁזֵהוּ
 עֲנִין שֶׁל תּוֹרָה, הִנֵּה גַם עַל זֶה אוֹמְרִים שְׂאִין לָךְ רִשׁוּת
 לְהִרְהוֹר אַחֲרֶיהָ, הֵינּוּ, שְׂלֹא יוּכַל לְעֲמֹד עַל הַבְּנָת
 וְהַשְּׂגָת הַעֲנִין עַד תְּכִלִּיתוֹ, לְהִיּוֹתוֹ לְמַעְלָה מִהַשְּׂכָל
 וְהַבְּנָה⁶.

(1) ר"פ חוקת (יט, ב). (2) ראה לקו"ת ר"פ חוקת (נו, א). (3) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1057. (4) תנחומא חוקת ג. שם ת. במדב"ר ר"פ חוקת. ועוד. (5) ראה גם תורת מנחם — ספר המאמרים תמוז ע' כג הערה 21. (6) ראה גם תניא אגה"ק ס"ט (קכח, א).

ביאור בדרך אפשר

1 וְהִנֵּה כָּל־לוֹת הָעֵנָן דְּוִיקָחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדוּמָה גו' (שְׁעַל זֶה
 2 נֶאֱמַר בְּתוֹרָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה וּמִכָּאן לְמַדְנָה שֶׁבְּעֵצֶם כָּל עֵינֵינוּ הַתּוֹרָה
 3 וְהַמְצוּת הֵם לְמַעַל מֵהַשָּׁמַיִם הוּא פָּדִי לְטַהֵר מִי שֶׁנִּטְמָא בְּטַמְאֵת
 4 מֵת, אָבִי אֲבוֹת הַטְּמֵאָה⁷, כִּמְבוֹאֵר בְּהַלְכָה בְּפִרְשׁוֹת לְגַבֵּי הַדְּרָגוֹת
 5 הַשְּׁנוֹת בְּטוֹמָא שְׁזוּהֵי
 6 טוֹמָא הַמֵּת טְמֵאָה חֲמוּרָה 1
 7 בְּיֹתֵר, יוֹתֵר מִכָּל שָׂאֵר 2
 8 הַטוֹמָאוֹת וְכִדְאִיתָא כִּפִּי 3
 9 שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ⁸ עַל כָּל 4
 10 דְּבַר וְדָבָר שְׁהֵי אֹמֵר 5
 11 הַקְּבָ"ה לְמִשָּׁה, אֹמֵר לוֹ 6
 12 טְמֵאָתוֹ וְטַהֲרָתוֹ, כֹּאשֶׁר 7
 13 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִסֵּר לְמִשָּׁה 8
 14 רִבְנָה אֶת הַתּוֹרָה, אָמַר לוֹ עַל כָּל 9
 15 דְּבַר וְדָבָר כִּי־עַד הוּא נִטְמָא וְכִי־עַד 10
 16 אֲפֹשֶׁר לְטַהֵר אוֹתוֹ מִטוֹמָאוֹ 11
 17 בְּיֹן שְׁהֵי־עַל לְפָרְשֵׁת 12
 18 אֲמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים, בֵּה 13
 19 נֹאמַר הַיִּסּוּר עַל כֹּהֵן לְהִיטָא 14
 20 לְמֵת אֲמַר לוֹ מִשָּׁה, 15
 21 רִבְנָה-שְׁלֵ-עוֹלָם, אִם 16
 22 נִטְמָא זֶה, אִם אֲדָם נִטְמָא 17
 23 בְּטוֹמָאֹת מֵת בְּמָה תִּהְיֶה 18
 24 טַהֲרָתוֹ. לֹא הִשִּׁיבּוּ. 19
 25 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּאוֹתוֹ זְמַן 20
 26 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא עֵנָה 21
 27 לְמִשָּׁה כִּי־עַד אֲפֹשֶׁר לְהִיטָר 22
 28 מִטוֹמָאֹת מֵת נִתְפָּרְקָמוּ פָּנָיו 23
 29 שֶׁל מִשָּׁה מְרוּב צַעַר. בְּיֹן 24
 30 שְׁהֵי־עַל לְפָרְשֵׁת פָּרָה 25
 31 אֲדוּמָה אֲמַר לוֹ הַקְּבָ"ה 26
 32 כּוֹי זֹו טַהֲרָתוֹ כּוֹי שֶׁל הַמֵּת, 27
 33 אֲמַר⁹ לְפָנָיו רִבְנָה-שְׁלֵ- 28
 34 עוֹלָם, וְכִי טַהֲרָה הִיא 29
 35 הַתְּפִלָּא מִשָּׁה רִבְנָה כִּי־עַד הַזֹּאת אֲפֹר הַפָּרָה הַאֲדוּמָה מִטַּהֲרָת מִטוֹמָאֹת מֵת?
 36 אֲמַר הַקְּבָ"ה חֻקָּה הִיא כּוֹי לְלֹא הַסְּבֵר הַגִּיּוּנִי דְּכִתִּיב זֹאת חֻקַּת
 37 הַתּוֹרָה עַד כִּאֵן דְּבִרֵי הַמְּדַרְשׁ. וְצָרִיף לְהִבִּין מַהוּ עֵנָן טַהֲרָת
 38 טְמֵאֵת מֵת עַל-יְדֵי פָּרָה אֲדוּמָה דְּוִיקָא, שְׁהֵי יְדוּעַ שְׁפָרָה
 39 אֲדוּמָה, עֲלֵיהּ נֹאמַר בְּוִהָר דְּקַבִּילַת מִן שְׁמָאֲלָא¹⁰, שְׁמִקְבַּלַת (חַיּוֹת

ביאור בדרך אפשר

1 והשפעה) מהשמאל (כמבואר בקבלה וחסידות שהספירות העליונות מתחלקות
 2 לשלושה 'קוים' ימין, שמאל ואמצע לפי החלוקה הבאה: ח"ח" (חכמה, חסד,
 3 נצח) בימין, בג"ה (בינה, גבורה, הוד) בשמאל, ודח"י (דעת, תפארת, יסוד)
 4 באמצע) והפרה האדומה שהחיות שלה היא מקור השמאל היא בחינת
 5 גבורות קשות ביותר¹¹,
 6 היינו שבגבורה גופא היא
 7 התגבורות וקושי של מידת הדין
 8 בתוקף וְאִף-עַל-פִּי-כֹן,
 9 עַל-יְדֵי דְוִיקָא אִף שֶׁלְכֹאוּרָה
 10 היא דבר קשה ביותר והיפך
 11 החסד, בכל זאת דווקא על ידה
 12 נַעֲשֶׂה עֵנָן טַהֲרָת טְמֵאֵת
 13 מֵת.
 14 (ב) וְלִהְבִּין זֶה יֵשׁ
 15 לְהַקְדִּים תְּחִלָּה הַמְבָאָר
 16 בְּמֵאֲמַר שֶׁל כ"ק
 17 אֲדָמוּר ה'צִמַח צִדְק' (שְׁהַשְּׁנָה שְׁנַת תַּשְׁכ"ו שְׁבַה
 18 נֹאמַר הַמֵּאמֵר הִיא שְׁנַת
 19 הַמֵּאָה לְהַסְתַּלְקוֹת-
 20 הַלּוֹלָא שְׁלוֹ בִי"ג נִיסָן
 21 תַּרְכ"ו) עַל הַפְּסוּק¹²
 22 בְּפִרְשֵׁת הַשְּׁבוּעַ, פִּרְשֵׁת כִּי תִשָּׂא,
 23 וַיַּחַל מִשָּׁה¹³, דְּאִיתָא
 24 בְּמִדְרָשׁ¹⁴ מַהוּ וַיַּחַל
 25 מִשָּׁה, (שְׁבַקֵּשׁ מִשָּׁה מֵאֵת
 26 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא) עֲשֵׂה אֶת
 27 הַמֵּר מְתוּק, וְלִפִּי זֶה יֵשׁ
 28 לְפָרֵשׁ אֶת הַמִּילָה וַיַּחַל לְשׁוֹן
 29 חִלּוּי (מְתִיקוּת¹⁵ בְּאַרְמִית),
 30 פִּי־עַד, בְּיֹן שְׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל
 31 לְמָרָה, מַה פְּתִיב שָׁם
 32 וַיִּבְּאוּ מְרָתָה¹⁶, הַתְּחִיל
 33 מִשָּׁה מְהֵרָה בְּלָבוּ עַל
 34 הַמִּים הַמְרִים שֶׁהָיוּ בְּמָרָה וְאֲמַר, הַמִּים הִלְלוּ לְמָה נִבְרָאוּ, מַה
 35 הִנְיָה אִיזוֹ הַנְּהִיָה וְתוֹעֵלַת יֵשׁ לְעוֹלָם בְּהֵן וְלִשְׁמֵ מַה בְּרָא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 36 הוּא מִים מְרִים? אֲמַר לוֹ הַקְּבָ"ה לְמִשָּׁה לֹא תֹאמַר כֵּן. אֵל תֹּאמַר
 37 שֶׁהַמִּים הַמְרִים נִבְרָאוּ לְלֹא כָּל תוֹעֵלַת וְצוּרָה וְלֹא מְעַשֵּׂי יְדֵי הֵן? וְכִי
 38 אֵין הַמִּים הִלְלוּ מְעַשֵּׂי יְדֵי (=בְּמִתְהַיָּה) וְהֵאֵם יֵשׁ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁלֹא

(7) פרש"י חוקת כ, כב. וראה אהלות פ"ב מ"א. רמב"ם הל' טומאת מת פ"ג ה"א. (8) במדב"ר פ"ט, ד. תנחומא חוקת ו. קה"ר פ"ח, א (ה). (9) כ"ה בקה"ר שם. (10) זח"ג קפ, ב — הובא ונתבאר בלקו"ת חוקת נר, ג. (11) שם ס, ב. ובכ"מ. (12) פרשתנו (תשא) לב, יא. (13) נדפס לאח"י באוה"ת פרשתנו (כרך 1) ס"ע א'תתקצ ואילך. ע' ב"י ואילך. ע' ב"ד ואילך. וראה גם אוה"ת מסעי ע' א'שעה ואילך. ד"ה ויבז בעיניו תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' פז ואילך). (14) שמו"ר פמ"ג, ג. (15) פי' מת"כ. (16) בשלח טו, כג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 נבְרָא לְצוֹרֶךָ? אֵלָא אֲנִי מְלַמְדֶּךָ הֵיאָךְ תְּהָא אוֹמֵר מַה צְרִיכָה
 2 לֵהֵיטָה הַתְּגוּבָה שְׁלַךְ כְּשֵׁאתָהּ רוּאָה מִיָּם מְרִים, אֲמֹר כֶּךָ, עַלֶיךָ לְהַתְּפַלֵּל
 3 עֲשֵׂה אֶת הַמֵּר מִתּוֹק שֶׁהַמִּים הַמְרִים יִיְהַפְכוּ לֵהֵיטָה מִיָּם מִתּוֹקִים. וּמִנֵּינן
 4 שְׁלַמְדוּ הַקֶּבֶ"ה לֵהֵיטָה אוֹמֵר כֶּךָ, מֵהֵיכֵן לְמַדְנוּ שֶׁהַקְּדוּשָׁה־בְרוּךְ־הוּא
 5 לִימַד אֶת מֹשֶׁה רַבְּנוּ לְבַקֵּשׁ
 6 שֶׁהַמִּים הַמְרִים יִתְהַפְּכוּ לְמִים
 7 מִתּוֹקִים רְאָה מַה כְּתִיב
 8 בַּתּוֹרָה בְּהַמְשַׁךְ לִכְךָ שֶׁהַמִּים הִיוּ
 9 מְרִים וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה'
 10 וַיֹּדְרֵהוּ ה' עֵץ 17 וַיִּשְׁלַךְ אֵל
 11 הַמִּים וַיִּמְתְּקוּ הַמִּים, וַיִּרְאֵהוּ
 12 אֵין כְּתִיב כֵּן אֵלָא הַכְּתוּב
 13 מְדִיִּיק וְאוֹמֵר וַיֹּדְרֵהוּ, אֵין
 14 וַיֹּדְרֵהוּ אֵלָא לְשׁוֹן לְמֹדֵד
 15 וְהוֹרָאָה הֵינֵנו שְׁבוּסָף לִכְךָ
 16 שֶׁהַקְּדוּשָׁה־בְרוּךְ־הוּא הֵרָאָה
 17 לְמֹשֶׁה אֶת הָעֵץ שִׁימְתִּיק אֶת
 18 הַמִּים, הִיָּה כֵּן גַּם לִימֹד
 19 וְהוֹרָאָה אֵיךְ וְמַה לְבַקֵּשׁ כּוּי'.
 20 מֵאוּחַר יוֹתֵר בֵּינָן שְׂבָאוּ
 21 יִשְׂרָאֵל לְמַדְבָּר וּבִקְשׁוּ
 22 הָאֱלֹקִים לְכַלּוֹתָן (בְּגִלְלָה
 23 חֲטָא הָעֵגֶל), אָמַר לוֹ
 24 מֹשֶׁה, רַבּוֹנוֹ־שֶׁל־עוֹלָם,
 25 לֹא כֶּךָ אֲמַרְתָּ לִי בְּמִרְהוּ
 26 הוּי מְתַפְּלָל וְאוֹמֵר עֲשֵׂה
 27 אֶת הַמֵּר מִתּוֹק, וְאָף
 28 עֲכָשׁוּ הָרֵינִי מִבִּקְשׁ מִמֶּךָ כִּפִּי
 29 שְׁלִימַדְתָּ אוֹתִי לְבַקֵּשׁ בְּאוֹתָהּ
 30 שְׁעָה חֲלִי (הַמְתִּיק) מְרִירְתָן
 31 שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְרַפָּא אוֹתָן
 32 (עַד כֵּן לְשׁוֹן הַמְדַרְשׁ).
 33 וְזֵהוּ מַה שְׁנֵאָמַר וַיִּחַל
 34 מֹשֶׁה, וְהַכְּתוּב מְדִיִּיק וּמְסַפֵּר
 35 עַל תְּפִילַת מֹשֶׁה לְמַעַן עַם
 36 יִשְׂרָאֵל בְּלִשׁוֹן וַיִּחַל דִּיִּיקָא,
 37 וְלֹא בִשְׂאָר לְשׁוֹנוֹת שֶׁל
 38 תְּפִלָּה שְׁנֹזְכְּרוּ בִשְׂאָר הַכְּתוּבִים, כְּדִי לְרַמֵּז עַל פְּעֻלָּתוֹ שֶׁל
 39 מֹשֶׁה לְהַמְתִּיק (וַיִּחַל מְלִשׁוֹן מְתִיקוֹת) מְרִירוֹתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
 40 שְׁבִאוֹתָהּ שְׁעָה הִיוּ בְּמַצַּב שֶׁל מְרִירוֹת עַבְקוֹת חֲטָא הָעֵגֶל שְׁעַל־יְדֵי־זֵה
 41 עַל־יְדֵי תְּפִילָתוֹ וּפְעוּלָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה נִתְּבַטְּלָה הַמְּחַשְׁבָּה לְכַלּוֹתָן
 42 חֲסִי־וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שְׂכָתוּב 18 בְּתַהֲלִים עַל חֲטָא הָעֵגֶל וַיֹּאמֵר

43 לְהַשְׁמִידֶם לִוְלִי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עֲמַד בְּפָרֶץ לְפָנָיו לְהַשִּׁיב חַמָּתוֹ
 44 מֵהַשְּׁחִית (כְּמִזְכָּר בְּמֵאמָר שְׁלִפְנֵי־זֵה 19 שְׁנֵאמַר בְּפוּרִים שְׁנַה זֹה,
 45 תִּשְׁכַּח).
 46 ג) וּמִמְשִׁיף בְּמֵאמָר הַנּוֹכַח שֶׁל אֲדַמְוִיר הַצַּמַּח־צַדִּיק, שְׁעַנְיָן זֵה שֶׁל
 47 "וַיַּחַל מֹשֶׁה", פְּעוּלָתוֹ וְתְּפִילָתוֹ
 48 שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ לְהַפְּוֹךְ אֶת הַמֵּר
 49 לְמִתּוֹק יוֹכֵן בְּהַקְּדָם בְּאוֹר
 50 לְשׁוֹן הַזֵּהָרָה 20 (שְׁהוּבָא
 51 פְּתִיבָא 21) מֵאֵן מְנֻכּוֹן דִּי
 52 חֲשׂוּבָא מְהַפְּכִין לְנַהוּרָא
 53 וְטַעְמִין מְרִירוֹ לְמִיתְקָא
 54 כּוּי', מְסוּפֵר בְּוֹהַר שְׁכָאשֵׁר רַבִּי
 55 חֵיִיא רִצָּה לְעִלוֹת לְהִיכְלוֹ
 56 (הַרוּחָנִי בַגֵּן עַד)ן שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן
 57 בְּרַי יוּחָא, שְׁמַע קוֹל הַמְּכַרִּין
 58 וְאוֹמֵר: מִי מַכֵּם אֲשֶׁר הַפְּכוּ
 59 חוּשְׁךָ לְאוֹר וְטַעַם מוֹר לְמִתּוֹק
 60 טַרַם בּוֹאֵם לְכַאֵן (בְּהֵיטָם עַדִּין
 61 בְּעוֹלָם הַזֵּה), הֵם הִיכְלוּ
 62 לְהִיכַס אֶל הַהִיכָל שְׁלִי שְׁזָהוּ
 63 כֹּל עַנְיָן הָעֵבֹדָה הַתּוֹכֵן
 64 הַרוּחָנִי הַפְּנִימִי שֶׁל עֲבוֹדַת ה'
 65 שְׁנַחֲלֶקֶת בְּכַלּוֹת לְבִי
 66 אוֹפְנִי עֲבוֹדָה, אֲתַתְּפָא
 67 חֲשׂוּבָא לְנַהוּרָא, הַפִּיכַת
 68 חוּשְׁךָ לְאוֹר וְאֲתַתְּפָא
 69 מְרִירוֹ לְמִיתְקָא וְהַפִּיכַת מוֹר
 70 לְמִתּוֹק.
 71 וּבְאוֹר הָעַנְיָן דִּהַפִּיכַת
 72 חֲשׂוּבָא לְנַהוּרָא 22, חוּשְׁךָ
 73 לְאוֹר, דִּהֲנָה כְּתִיב 23 כְּבִרְיָאָת
 74 הָעוֹלָם וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאוֹר
 75 יוֹם וַלְחַשְׁף קָרָא לְיִלָּה,
 76 שְׁיּוֹם הוּא עַנְיָן הָאוֹר
 77 וְהַגְּלוּי, וְלִיָּלָה הוּא עַנְיָן
 78 הַחֲשֵׁף וְהַעֲלָם. וְעַנְיָן
 79 זֵה שֶׁל אוֹר וְחוּשְׁךָ, גִּילּוּי
 80 וְהַעֲלָם, יִשְׁנּוּ בְּכָל הַמְּדַרְגּוֹת, שֶׁבְּכָל דְּרָגָה וְדְּרָגָה יִיחַן מַצַּב שְׁבוּ הִיא
 81 מֵאִירָה וּמִתְּגַלִּית, וַיִּיחַן מַצַּב שְׁבוּ הִיא בְּחוּשְׁךָ וּבַהֲעֲלָם וְגַם בְּעַנְיָן
 82 הַשְּׁמוֹת, יֵשׁ שְׁמוֹת שְׁעַנְיָנִים הוּא אוֹר וְגִילּוּי וִישׁ שְׁמוֹת שְׁעַנְיָנִים הוּא הָעֲלָם
 83 וְהַסְתֵּר שְׁזָהוּ הַחֲלוּק הַהַבְדֵּל בֵּין הַשְּׁמוֹת הַנְּי' וְאֱלֹקִים, שְׁשֵׁם
 84 הַנְּי' הוּא עַנְיָן הָאוֹר וְהַגְּלוּי, כְּמוֹ שְׂכָתוּב 24 שְׁמֵשׁ הַנְּי' וְהָרִי

(17 שם, כה. 18) תהלים קו, כג. וראה גם שמו"ר שם, א. 19) רד"ה ויכו בעיניו גו' — דפורים שנה זו (סה"מ תשכ"ו ע' קלו).
 (20 ח"א ד, א. 21) פ"י. 22) ראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתקפט ואילך. 23) בראשית א, ה. 24) תהלים פד, יב. וראה תניא
 שעזיהו"א פ"ד-ה.

זאת חקת התורה

ביאור בדרך אפשר

1 השמש היא סמל האור. וְשֵׁם אֱלֹקִים, אֱלֹקִים לְשׁוֹן רַבִּים²⁵, על שם
 2 העובדה שהאור האלוקי יורד למטה ומתחלק באופנים רבים ושונים של חיות,
 3 לכל נברא ונברא לפי עניינו המיוחד ולשם כך יש צורך בצמצום והעלם של
 4 האור וְאֱלֹקִים בְּגִימְטְרִיא הַטְּבַע²⁶, הוא עֲנֵן הָעֵלֶם וְהַסְתָּר
 5 הָאֹר, והתלבשותו בעולם כפי
 6 שהוא מתנהל בדרכי הטבע, וכן
 7 מבואר שהטבע הוא לשון כסיו
 8 והעלם כמו "טובעו בים סוף"
 9 שְׁזָהוּ מָה שְׂפָתוֹב²⁷ על
 10 בריאת העולם בְּרֵאשִׁית בְּרֵא
 11 אֱלֹקִים, אֱלֹקִים דִּיִּיקָא,²⁸
 12 הכתוב מדייק ומזכיר לענין
 13 הכריאה את שם אלוקים ולא את
 14 שם הוי' בִּינן שְׂפָרִיאַת
 15 הָעוֹלָם הֵיטָה בְּאִפְּן שֶׁל
 16 הָעֵלֶם וְהַסְתָּר הַבּוֹרָא
 17 מֵהַנְּבִרָא כִּךְ שֶׁהַנְּבִרָאִים לֹא
 18 רואים ולא מרגישים את הבורא
 19 ועד כדי כך שהם טועים לחשוב
 20 שהם מציאות עצמאית.
 21 וּבְזָה לְפִי הָאִמּוֹר לְעִיל
 22 שהבורא לא נראה וניכר בגלוי
 23 בעולמות ובנבראים מִתְרַץ
 24 מיושבת השאלה על מָה
 25 שְׂהַפְרִיאָה נְקִרָאֵת בְּשֵׁם
 26 יֵשׁ מֵאִין²⁸, דבר מלא-דבר
 27 דְּלִכְאוּרָה אִינוּ מוּבָן,
 28 הרי דְּוָקָא הַקְּבָ"ה הוא
 29 הַיֵּשׁ הָאֲמָתִי, מציאות
 30 אמיתית שקיימת באמת ונחשבת
 31 באמת וְאֵלּוּ הַנְּבִרָא אִינוּ
 32 מציאות אמיתית עצמאית אֶלָּא
 33 מָה שְׂנִמְצָא וְנִבְרָא מֵאֲמַתַּת הַמְּצָאוֹ המציאות של הבורא שקיים
 34 באמת (דְּמֵאֲמַתַּת הַמְּצָאוֹ נִמְצָאוּ כָּל הַנְּמַצָּאִים²⁹ שהוי
 35 המציאות האמיתית של הבורא היא המקור שממנו נבראו ונתחוו כל הנבראים
 36 הנמצאים וקיימים), וְאִם כֵּן, לָמָּה יִקְרָא הַנְּבִרָא שלאמיתו של דבר
 37 אין לו מציאות אמיתית בְּשֵׁם יֵשׁ, וְהַבּוֹרָא הַמְּהִינָה שהוא המציאות
 38 האמיתית בְּשֵׁם אִין בעוד שלכאורה נכון יותר לקרוא לבורא "יש"
 39 ולנבראים "אין"?

ביאור בדרך אפשר

43 הנבראים היו בטלים כלפיו מכל וכל ומאבדים את מציאותם לחלוטין וכדי
 44 שתהיה מציאות מוגדרת ומוגבלת, היה צורך בצמצום, העלם והסתר של האור
 45 האלוקי שמצד עצמו ובמקורו הוא אינסופי ולא מוגבל ולא מוגדר וְלִכְּן
 46 נִקְרָא הַבּוֹרָא בְּשֵׁם אִין לא-דבר במשמעות של לא מציאות מוגדרת,
 47 לְפִי שְׂאִינוּ מוּבָן וְאִינוּ
 48 מְשֻׁגַּב כְּלִי הַהִבְנָה וְהַהֲשָׁנָה שֶׁל
 49 הנבראים המוגבלים, וְעַד
 50 שְׂאִינוּ מְרַגֵּשׁ עַל-יְדֵי
 51 הנבראים, והנבראים שבעולם
 52 הזה הגשמי לא מכירים
 53 ומרגישים שלאמיתו של דבר הם
 54 נבראו וחיים וקיימים רק בכוח
 55 הבורא, שְׁלִכְנָן צְרִיף לְהִבְיָא
 56 רְאִיּוֹת וְהוֹכַחְתוּ שִׂישׁ³⁰
 57 בַּעַל-הַפִּיּוֹת לְבִירָה זוּ וְכוּ'³¹
 58 כפי שהיה אצל אברהם אבינו
 59 שחקר ודרש והתבונן עד שהכיר
 60 את בוראו והבין שיש 'בעל-
 61 הבית' וארון לבריאה. וּכְלָלוֹת
 62 עֲנֵן הָעֵבֻדָּה הַתּוֹכֵן הַכְּלָלִי
 63 שֶׁל עֲבוֹדַת ה' הוּא לְהַפְּךָ
 64 חֲשׂוֹקָא לְנִהוּרָא, חושך
 65 לאור, ותמורת שהעולם יחשיך
 66 ויעלים על האור האלוקי
 67 כתוצאה מצמצום והעלם שנובע
 68 משם אלוקים, ההעלם וההסתר
 69 יהפוך לאור הַיֵּינוּ, שְׂיִהִינָה
 70 בְּעוֹלָם הַגְּלוּי דְּשֵׁם הַיֵּינוּ,³²
 71 שְׂעַל-יְדֵי-זָה בִּאֲמַצְעוֹת גִּילּוּי
 72 האלוקות כך שהבורא יהיה ניכר
 73 ונרגש בנבראים בגלוי יִרְגֵּשׁ
 74 שְׁכָּל מְצִיאוֹת הַיֵּשׁ הַנְּבִרָא
 75 הֵיא לֵאמֹתוּ שֶׁל דְּבַר אֱלֹקוֹת וְהַמְצִיאוֹת הַגִּשְׁמִיתִּיּוֹת הֵיא לֹא מְצִיאוֹת אִמִּיתִּית
 76 עצמאית.
 77 אֲמַנְם, לְכְאוּרָה אִינוּ מוּבָן, אִינָּה אֶפְשָׁר אִיךְ יִכּוֹל הָאָדָם עַל יְדֵי
 78 עֲבוֹדָתוֹ לְהַפְּוֹךְ חוֹשֶׁךְ לְאוֹר לְעֲשׂוֹת שְׂיִהִינָה גְלוּי אֹר אֱלֹקִי בְּעוֹלָם,
 79 בְּשַׁעַה שְׂפָרִיאַת הָעוֹלָם בְּשִׁשֶׁת יָמִי בְּרֵאשִׁית הֵיטָה בְּאִפְּן שֶׁל
 80 הָעֵלֶם וְהַסְתָּר הַבּוֹרָא מֵהַנְּבִרָא וְכִפִּי שֶׁהוֹסֵבֵר לְעִיל, הַצְּמִצּוּם וְהַהֲעֵלֶם
 81 שֶׁל הָאֹר הָאֱלוּקִי הוּא הַדְּרִיךְ שֶׁבָּה הַתְּהוּוֹה עוֹלָם מוּגַדֵּר וּמוּגַבֵּל?
 82 אִךְ הָעֲנֵן הוּא, שְׂתַּכְלִית וְשִׁלְמוֹת הַבְּרִיאָה הֵיא בְּיוֹם הַשְּׂשִׁי
 83 לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שְׂבוּ נְבִרָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וּמִיָּד עִם בְּרִיאָתוֹ
 84 אָמַר לְכָל הַנְּבִרָאִים בּוֹאוּ נְשַׁתְּחוּהוּ וְנִכְרַעְהוּ נִכְרַכְהוּ לְפָנֵי הַיֵּינוּ

(25 ראה פרש"י וישלח לה, ז. תו"א וארא נו, ב. לקו"ת אמור לא, ג. סה"מ צ' להצ"צ ה, ב. ועוד. 26) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א. תניא שעהיוה"א רפ"ו. 27) בראשית א, א. 28) ראה תו"א לך לך יג, א. בשלח סא, סע"ד. לקו"ת פ' ראה יט, סע"ג. כו, ד. ובכ"מ. 29) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת. 30) ראה בר"ר רפל"ט.

ביאור בדרך אפשר

1 עוֹשְׁנוּ³¹, הִינוּ, שְׁאָדָם הָרֵאשׁוֹן הַחֲדִיר בְּכָל הַנְּבֵרָאִים אֵת הַהֲכֵרָה
 2 שִׁישׁ בּוֹרָא לְעוֹלָם וְצִרִיךְ לְעִבּוֹד אוֹתוֹ, לְהַשְׁתַּחֲוּת אֵלָיו וְלִהְתַּבְטֵל לִפְנֵי וְכך
 3 פֶּעַל גְּלוּי אֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם, וְכִמּוֹ כֵּן צָרִיף פֶּל אֶחָד וְאֶחָד
 4 מִיִּשְׂרָאֵל לְפַעַל גְּלוּי אֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם, כִּפִּי שַׁעֲשָׂה אָדָם הָרֵאשׁוֹן
 5 וְהִפְתֵּחַ לְזֶה הַכּוּחַ שְׁנִיתָן לְכָל
 6 יְהוּדֵי לְהַחֲדִיר אֵת הַהֲכֵרָה
 7 בְּאֱלֹקוֹת בְּנִבְרָאִים וְלִהְבִּיא
 8 לְגִילּוּי אֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם הוּא
 9 מִצַּד נִשְׁמַת הָאָדָם, כְּמוֹ
 10 שְׁפָתוֹב³² גַּר הַיְוָי נִשְׁמַת
 11 אָדָם, וְהַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל
 12 הַמַּשֵּׁל הַמְדַמָּה אֵת נִשְׁמַת הָאָדָם
 13 לְנֵר הִיא שְׁנִשְׁמַתוֹת יִשְׂרָאֵל
 14 נִקְרָאִים בְּשֵׁם גַּר הַיְוָי,⁸
 15 דְּכִשֵּׁם שְׁאוֹר הַנֵּר הַגְּשָׁמִי
 16 מֵאִיר אֵת הַחֶשֶׁךְ הַגְּשָׁמִי,¹⁰
 17 כֵּף גַּם נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל
 18 עַל־יְדֵי עֲבוֹדָתָם הַרוּחָנִית
 19 בְּעוֹלָם הַזֶּה מִמְּשִׁיכִים גְּלוּי
 20 שֵׁם הַיְוָי לְמַטָּה לְהָאִיר
 21 אֵת חֶשֶׁכַת עוֹלָם הַזֶּה³³
 22 שְׁלֵא יַעֲלִים וְיִסְתִּיר עַל הָאוֹר
 23 הַמַּהוּוֹת וּמְקִיִּים אוֹתוֹ אֵלֵא הָאוֹר
 24 הָאֱלוּקִי יִהְיֶה נִיכָר בּוֹ בְּגִלוּי.
 25 וּבִפְרָטִיּוֹת יוֹתֵר, לְתוֹסַפַּת
 26 בִּיאור עַל כּוּחַ הַמִּיּוּחָד שֶׁל
 27 הַנִּשְׁמָה לְהָאִיר אֵת חוֹשֶׁךְ הָעוֹלָם
 28 הַנֵּה כְּתִיב³⁴ כִּי אֶתֶּה גַּרִי
 29 הַיְוָי, וְכְתִיב³⁵ בַּפְּסוּק נוֹסֵף
 30 כִּי גַר מִצְוֹה גוֹ' וְתוֹרָה אֹר.
 31 וְהַעֲנִן בְּזוֹה, שְׁפָדִי
 32 שְׁהָאָדָם יוֹכֵל לְהָאִיר אֵת
 33 חֶשֶׁכַת הָעוֹלָם עַל־יְדֵי גְלוּי אֹר הַיְוָי שְׁבִנְפָשׁוּ (גַּר הַיְוָי)
 34 (נִשְׁמַת אָדָם), וְכֹאשֶׁר הָאוֹר הָאֱלוּקִי בְּנִפְשׁוֹ מֵאִיר בְּגִלוּי, גַּם הָאוֹר הָאֱלוּקִי
 35 שְׁנַעֲלֵם בְּבִרְיָאָה מִתְּגַלָּה וְלִשְׁם כֵּךְ צָרִיכָה לְהִיּוֹת נְתִיבַת־פֶּחַ מִלְּמַעְלָה
 36 (וְהַקְּבָ"ה עוֹזְרוֹ³⁶) עַל־דֶּרֶךְ דְּבִרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל שְׁכַדִּי שְׁהָאָדָם יִתְגַּבֵּר עַל
 37 יִצְרוֹ הוּא זָקוּק לְעוֹר וְסוּיעַ מִלְּמַעְלָה), שְׁזָהוּ עֲנִינָן דְּאֶתֶּה גַּרִי הַיְוָי,
 38 ש"הוּי" הוּא הַמֵּאִיר אֵת נִשְׁמַתוֹ שֶׁל הָאָדָם וְכִכֵּן זֶה שְׁנִשְׁמַתוֹ מִלְּמַעְלָה
 39 לְהִבְיָא אֵת אֹר הַנִּשְׁמָה לְיַדִּי גְלוּי וְעַל־יְדֵי זֶה לְהִבְיָא לְגִילּוּי אֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם

ביאור בדרך אפשר

40 הוּא עַל־יְדֵי הַמְּצוֹת, שְׁזָהוּ עֲנִינָן דְּגַר מִצְוֹה, וְזוֹ הִסִּיבָה לְכַךְ
 41 שֶׁהַמְּצוֹת נִקְרָאוֹת בַּפְּסוּק בְּשֵׁם "גַּר", כִּי מַעֲשֵׂה הַמְּצוֹת הוּא הַמְּבִיא לְאָדָם
 42 אֵת הַכּוּחַ מִלְּמַעְלָה לְהִבְיָא גְלוּי אֱלֹקוֹת בְּנִשְׁמַתוֹ וּבְעוֹלָם וְעַל־יְדֵי־זֶה
 43 נַעֲשִׂיתָ עֲבוֹדַת נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל לְאֶתֶּהֶפְכָּא חֲשׂוּכָא לְנִהוּרָא,
 44 וְהִינוּ, הַפְּעוּלָה שֶׁל נִשְׁמַת
 45 יִשְׂרָאֵל לְהָאִיר אֵת חוֹשֶׁךְ הָעוֹלָם
 46 הִיא בְּאוֹפֵן כּוּחַ שְׁמִלְמַעְלָה
 47 נִמְשָׁף הַפֶּחַ לְעִבּוּדָה,
 48 וְכֹאמֹר שְׁאֵלְמֵלֵא נְתִיבַת הַכּוּחַ
 49 הַמִּיּוּחָד לְזֶה מִלְּמַעְלָה, הָאָדָם
 50 לֹא הִיָּה מְסוּגֵל לְעִשׂוֹת זֹאת
 51 אֲבָל הָעֲבוּדָה דְּאֶתֶּהֶפְכָּא
 52 חֲשׂוּכָא לְנִהוּרָא הִפִּיכָת
 53 חוֹשֶׁךְ לְאוֹר בְּפַעַל שְׁבִעוּלָם
 54 אֲכַן יִהְיֶה נִיכָר וְנִרְגַשׁ גְלוּי
 55 אֱלֹקוֹת עוֹשִׂים נִשְׁמַת
 56 יִשְׂרָאֵל דְּוָקָא, וְהוּא עַל־
 57 יְדֵי כְּלָלוֹת הָעֲבוּדָה
 58 דְּקִיּוּם הַמְּצוֹת³⁷, שְׁהִיא
 59 פְּעוּלָה גְּשָׁמִית בְּעוֹלָם עַל יְדֵי
 60 דְּבָרִים גְּשָׁמִיִּים שְׁעַל־יְדֵי־זֶה
 61 מִמְּשִׁיכִים גְלוּי אֹר אֵינ־
 62 סוּף בְּרוּף־הוּא בְּדָבָרִים
 63 גְּשָׁמִיִּים שְׁמִקְלִיפַת נִגְהָ,
 64 הַסְטֵרָא־אֲחָרָא, הַצַּד הָאֲחָר
 65 שְׁאִינוּ צַד הַקְּדוּשָׁה נִקְרָא
 66 'קְלִיפָה' כִּי הוּא מְכַסֵּה וְעוֹלָם
 67 עַל הָאוֹר הָאֱלוּקִי כִּשְׁם שֶׁהַקְּלִיפָה
 68 מְכַסֵּה עַל הַפְּרִי שְׁבִתוּכָה.
 69 וּבְקְלִיפוֹת עֲצָמָן יֵשׁ חֲלוּקָה
 70 כְּלִלִית בֵּין קְלִיפוֹת טְמֵאוֹת לְגַמְרֵי
 71 שְׁאִינָן בְּהֵן טוֹב כְּלָל לְקְלִיפַת נִגְהָ,
 72 שְׁנִקְרָאֵת בְּשֵׁם שְׁמִשְׁמַעוֹתוֹ אֹר כִּי מְעוּרָב בֵּה גַם טוֹב וּמְנַמְנָה הוּא הַקִּיּוּם
 73 וְהַחִיּוֹת שֶׁל הַדְּבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים שְׁבֵהֵם הוּא קִיּוּם הַמְּצוֹת שְׁהֵם כָּל דְּבָרִים
 74 הַטְּהוּרִים וּמְתָרִים שְׁנַעֲשִׂיתָ בְּהֵם הַמְּצוֹה הַמְּעִשִׂיתָ, כְּגוֹן
 75 קָלָף הַתְּפִלִּין שְׁהוּא מְעוּרָב בְּהֵמָה טְהוּרָה שְׁהַקִּיּוּם וְהַחִיּוֹת שֶׁלָּהּ הוּא
 76 מְקַלִּיפַת נִגְהָ (וְעַל־דֶּרֶךְ־זֶה בְּשָׂאָר מְצוֹת הַתּוֹרָה, שְׁהֵרִי אִמְרוּ
 77 חֲכָמֵינוּ ז"ל עַל הַפְּסוּק "וְהָיָה לְאוֹת עַל יַדְךָ וְלִזְכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה
 78 תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ", הַוּוּקָשָׁה הַוּוּשׁוּתָה כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה לְתְּפִלִּין³⁸),

(31) תהלים צה, ו. פרקי דר"א פ"א. זוהר ח"א רכא, ב. ח"ג ס"פ אמור. ועוד. (32) משלי כ, כז. (33) ראה גם לקו"ת ואתחנן ב, א. אוה"ת שם ע' מה. (34) שמואל-ב כב, כט. (35) משלי ו, כג. (36) ראה סוכה נב, ב. קדושין ל, ב. תניא רפ"ג. (37) ראה גם רמ"ז לזח"א שם — הובא באוה"ת תשא ע' ב' אלפים. (38) קידושין לה, א.

ביאור בדרך אפשר

1 כְּמֵאֲמַר רְבוּתֵינוּ ז"ל³⁹ לֹא הִכְשֵׁר לְמִלְאֶכֶת שְׁמַיִם אֶלָּא
 2 טְהוּרִים וּמְתָרִים בְּפִיךָ⁴⁰ ואין לעשות תפילין מעור בהמה טמאה
 3 שאסורה באכילה.
 4 (ד) וְעוֹד אֶפֶן בְּעִבּוֹדַת הָאָדָם בנוסף על עניין ההפיכה מחושך לאור
 5 המבואר לעיל בהרחבה הוא
 6 עֲנִין אֶתְהַפֵּקָא מְרִירו ו'ל'³⁹ לֹא הִכְשֵׁר לְמִלְאֶכֶת שְׁמַיִם אֶלָּא טְהוּרִים וּמְתָרִים
 7 לְמִיתְקָא, הפיכת מר למתוק, 2
 8 הַיֵּינוּ, שְׁהֵמַר יִתְהַפֵּךְ 3
 9 לְמִתּוֹק, שְׁזָהוּ פְלִלוֹת 3
 10 הָעֲנִין דְּעִבּוֹדַת 4
 11 הַתְּשׁוּבָה⁴¹, שְׁעַל-יָדָה 5
 12 זְדוֹנוֹת שֶׁהֵם דָּבַר מֵר נַעֲשׂוּ 6
 13 לֹא פְזֻזוֹת⁴² דָּבַר מִתּוֹק, כִּפִּי 7
 14 שֶׁהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר. 8
 15 וּבְאוֹר עֲנִין הַפִּיכַת הֵמַר 9
 16 לְמִתּוֹק, דְּהֵגָה אֵיתָא 10
 17 בְּתַנְיָא⁴³ מוֹדַעַת זֹאת 10
 18 לְפַל, מֵאֲמַר רְבוּתֵינוּ 11
 19 ז"ל⁴⁴ כְּשֵׁם שְׁמִבְרַךְ הָאָדָם 12
 20 אֵת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל 13
 21 הַטּוֹבָה כּו' כִּךְ חֵיב אָדָם 14
 22 לְכַרֵךְ אֵת ה' כְּאִשֶׁר בָּאָה עֵלָיו, 15
 23 רַחֲמָנָא לִיעֲלֵן, הִיפֵךְ הַטּוֹבָה, 16
 24 וּפְרָשׁוּ בְּגִמְרָא⁴⁵ (שְׁאִין) 17
 25 הַפְנוּגָה לְנִסְחַ הַבְּרָכָה, 17
 26 חֲכָמֵינוּ ז"ל לֹא הִתְכוּוֹנוּ לומר 18
 27 שְׁנוֹסַח הַבְּרָכָה עַל הַטּוֹבָה וְעַל 19
 28 הִיפֵךְ הַטּוֹבָה הוּא שׁוּוֹה שְׁהָרִי 20
 29 עַל פְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת אוֹמֵר 21
 30 הַטּוֹב וְהַמְטִיב, וְעַל 22
 31 פְּשׁוּרוֹת רְעוֹת אוֹמֵר כּו' 22
 32 בְּרִיכָה בְּנוֹסַח שׁוֹנָה ("דיין האמת), (אֶלָּא) לְקַבּוּלֵי בְּשִׁמְחָה, כּוֹנוֹת
 33 חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּאִמְרוֹם "כִּשֶׁם שֶׁמְבָרַךְ עַל הַטּוֹבָה..." הִיא כִּשֶׁם שֶׁהִבְרַכָּה עַל
 34 הַטּוֹבָה נִאֲמַרַת מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, כִּךְ הִבְרַכָּה עַל הִיפֵךְ הַטּוֹבָה צְרִיכָה לְהִיאֵמַר
 35 בְּשִׂמְחָה כִּי גַם אֵת הִיפֵךְ הַטּוֹב, חֵס וְשִׁלוֹם, צְרִיךְ לְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ
 36 שִׂמְחַת הַטּוֹבָה הַנִּרְאִית וְנִגְלִית, כִּי גַם זֶה לְטוֹבָה, כִּי לֵאמֹתוֹ
 37 שֶׁל דָּבָר גַּם מֵה שֶׁנִּרְאָה כִּעֵת הִיפֵךְ הַטּוֹבָה בְּעֵצֶם הוּא לְטוֹבָה רַק שְׁאִינָה
 38 נִגְלִית וְנִרְאִית לְעֵינֵי בְּשֵׁר, שֶׁבְּדָבָר זֶה הַטּוֹבָה לֹא נִרְאִית לְעֵין הַגִּשְׁמִית
 39 אֲלָא הִיא נִעְלָמַת מִן מְכוּסָה כִּי הַטּוֹבָה הַטְּמוּנָה בְּתוֹךְ הִיפֵךְ הַטּוֹבָה הִיא
 40 מְעַלְמָא דְּאֶתְפְּסִיא שְׁלִמְעֵלָה מְעַלְמָא דְּאֶתְגַּלְיָא עַל הַכְּתוּב "בְּרוּךְ
 41 ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם" אִמְרוּ בְּזוּהַר: מֵעַלְמָא דְּאֶתְכַסִּיא
 42 (עוֹלָם מְכוּסָה) לְעַלְמָא דְּאֶתְגַּלְיָא (עוֹלָם גָּלוּי). וּמוֹסַב עַל כִּךְ בְּתוֹרַת הַחֲסִידוּת

ביאור בדרך אפשר

43 כִּי כִשֶׁם שֶׁבְּעוֹלָם הוּא יֵשׁ "יֵם" שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁהִנְבְּרָאִים שְׁבוּ מְכוּסִים וִישׁ
 44 "יִבְשָׁה" שֶׁהִיא עוֹלָם שֶׁהִנְבְּרָאִים שְׁבוּ גָלוּיִים, עַל דֶּרֶךְ זֶה לְמַעֲלָה, לְהַבְדִּיל, יֵשׁ
 45 דְּרָגוֹת גְּבוּהוֹת שֶׁבְּגִלְל הַרוממות שלהם הן נִעְלָמוֹת וּמְכוּסוֹת וּנְקָרוֹת "עַלְמָא
 46 דְּאֶתְכַסִּיא" וְאֵילוֹ הָאוֹר הָאֱלוֹקִי הַמְצוּמָצֵם שִׁיּוֹר וּמִתְגַּלְיָה לְנִבְרָאִים נְקָרָא
 47 "עַלְמָא דְּאֶתְגַּלְיָא" שְׁהוּא
 48 ו"ה מְשֵׁם הַוְי' בְּרוּךְ-
 49 הוּא, שְׁתֵּי הָאוֹתִיוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת
 50 שֶׁל שֵׁם הוּי' רוֹמְזוֹת לְדִרְגָה יוֹתֵר
 51 נְמוּכָה בְּאֱלוֹקוֹת, בְּחִינַת "עַלְמָא
 52 דְּאֶתְגַּלְיָא" וְעַלְמָא
 53 דְּאֶתְפְּסִיא שֶׁהוּא אוֹר אֱלוֹקִי
 54 יוֹתֵר נִעְלָה הוּא י"ה שְׁתֵּי
 55 הָאוֹתִיוֹת הָרַאשׁוֹנוֹת שֶׁל שֵׁם הוּי'
 56 הַרוממות לאור אֱלוֹקִי יוֹתֵר נִעְלָה
 57 וְכוּ'.
 58 אֲמָנָם, עֲנִין זֶה שֶׁהֵמַר הוֹפֵךְ
 59 לְמִתּוֹק הוֹדוֹת לְעוֹבְדָה שֶׁהָאָדָם
 60 מְקַבֵּל גַּם אֵת הִיפֵךְ הַטּוֹב
 61 בְּשִׂמְחָה הוּא רַק בְּאֶפֶן
 62 שֶׁהָאָדָם מְקַבֵּל אֵת
 63 הַיִּסּוּרִים בְּשִׂמְחָה, כְּאֵילוֹ
 64 הִיוּ טוֹב גְּמוּר, הַיֵּינוּ, שְׁעַל-
 65 יְדֵי-זֶה שְׁמִתְבוֹנֵן שְׁשֵׁרֶשׁ
 66 וּמְקוֹר עֲנִין הַיִּסּוּרִים
 67 לְמַעֲלָה בְּאֱלוֹקוֹת הוּא טוֹב
 68 הַגְּנוּז שְׁבַעֲלָמָא
 69 דְּאֶתְפְּסִיא, וְכִיוּן שֶׁ"עַלְמָא
 70 דְּאֶתְכַסִּיא" הַכּוֹל מְכוּסָה, הַטּוֹב
 71 גְּנוּז וְנִסְתָּר וְגַם כִּשֶׁהוּא יוֹרֵד
 72 לְמַטָּה אֵין הַטּוֹב נִרְאָה, וּבְגִלוּי
 73 זֶהוּ יִיסּוּרִים אֵךְ לֵאמֹתוֹ שֶׁל דָּבָר
 74 מְדוּבָר בְּטוֹב, וְלֹא זֶה בְּלִבְדֹּ אֲלָא שֶׁהַטּוֹב הַנִּעְלָם וְהַגְּנוּז נִעְלָה יוֹתֵר מֵהַטּוֹב
 75 הַגָּלוּי, וְכִאֲשֶׁר הָאָדָם מִתְבוֹנֵן בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל הַטּוֹב הַגְּנוּז אֲזַי מְקַבֵּל אֵת
 76 הַיִּסּוּרִים בְּשִׂמְחָה, אֲבָל בְּמַצַּב זֶה, כְּאִשֶׁר הִפִּיכַת הֵמַר לְמִתּוֹק הִיא רַק
 77 כְּתוּצָא מִהַתְּבוֹנוֹת בְּמַעֲלַת הַיִּסּוּרִים, הִרִי לְמִרוֹת שְׁכַתוּצָא מִכֵּךְ הָאָדָם
 78 מְקַבֵּל אֵת הַיִּסּוּרִים בְּשִׂמְחָה, בְּכָל זֹאת לְמַטָּה בְּפַעַל מְשֵׁם לְעֵינֵי בְּשֵׁר
 79 הִרִי זֶה הִפֵּךְ הַטּוֹב וּמְדוּבָר בַּיִּסּוּרִים קָשִׁים וּמְרִים רַחֲמָנָא-לִיעֲלֵן. אֵךְ
 80 יִשְׁנֹו אֶפֶן נִעְלָה יוֹתֵר⁴⁶ שֶׁל קְבֵלַת יִסּוּרִים בְּשִׂמְחָה, וְהוּא כְּמִבְּאֵר
 81 בְּאֶגְרַת הַקֶּדְשׁ/47 שְׁבַאֲמוּנָה זֹאת (שְׁבַאֲמוּנָה אֵין רַע יוֹרֵד
 82 מִלְּמַעֲלָה⁴⁸, וְהַפֵּל טוֹב, וְגַם מֵה שֶׁנִּרְאָה לְעֵינֵי בִּשְׂר כְּהִיפֵךְ הַטּוֹב,
 83 לֵאמֹתוֹ שֶׁל דָּבָר גַּם הוּא טוֹב רַק שְׁאִינֹו מְשֵׁם לְגַדְלוֹ וְרַב טוֹבוֹ רַק
 84 שֶׁמִּפְנֵי גוֹדֵל וְרִיבּוּי הַטּוֹבָה, הָאָדָם אֵינוֹ יְכוֹל לְהִבִּין וְלִהְשִׁיג אֵת הַטּוֹב הַנִּעְלָה

(39) שבת כח, ב. (40) ראה תניא רפ"ז. (41) ראה גם המשך תע"ב ח"ג ע' א'שטו ואילך. (42) יומא פו, ב. (43) פכ"ו. (44) משנה ברכות נד, א. (45) שם ס, ב. (46) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 284 ואילך. (47) סימן יא. (48) ראה ב"ר פנ"א, ג. של"ה קו, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (זה) שהרי בשורש ומקור הדברים גם מה שבירידתו למטה נראה כייסורים,
 2 רחמנא ליצולן, הוא באמת טוב אלא שיש טוב שגם בירידתו למטה נראה טוב
 3 ויש טוב שיורד למטה כפי שהוא בדרגה העליונה למעלה וכיוון שבאותן
 4 דרגות עליונות הטוב שבו עדיין לא התגלה, הוא יורד למטה בלבוש של
 5 ייסורים והיפך הטוב. ובכוח
 6 האמונה הזו שבעצם גם מה
 7 שנראה היפך הטוב הוא טוב
 8 גמור **בְּאֵמֶת נַעֲשֶׂה הַכֹּל**
 9 **טוֹב גַּם בְּגִלּוּי, (ובלשון**
 10 **רבנו הזקן בתיא -)**
 11 **שְׂבָאֲמוֹנָה זו שְׂמֵאֲמִין**
 12 **שְׁהִרַע הַנְּדָמָה בְּגִלּוּי, כֵּן**
 13 **חִיתוֹ הוּא מִטּוֹב הָעֲלִיּוֹן**
 14 **כִּי הָרִי בְּאֵמֶת זֶה נִכְלָל**
 15 **וּמִתְעַלָּה בְּאֵמֶת הָרַע**
 16 **הַמְּדָמָה בְּטוֹב הָעֲלִיּוֹן**
 17 **הַגָּנוּז וממילא נהיה טוב גם**
 18 **בגלוי, טוב הנראה בעיני בשר.**
 19 **וְעַל־דֶּרֶךְ שְׂמֵצִינוּ בְּנַחֲוֹם**
 20 **אִישׁ גַּם־זו, שְׁעַל כֹּל דְּבָר**
 21 **גם דבר שבגלוי, לעיני בשר,**
 22 **נראה כהיפך הטוב הִיא אוֹמֵר**
 23 **גַּם זֶה לְטוֹבָה⁴⁹, ואצלו היה**
 24 **זה בדרגה כזו שהיפך הטוב אכן**
 25 **נהפך לטוב גמור בגלוי שְׁגַם**
 26 **עֲנִין בְּלִתי רְצוֹי נַעֲשֶׂה**
 27 **טוֹב מִמֶּשׁ, כְּדֹאִיתָא**
 28 **בְּגַמְרָא⁴⁹ שְׁשָׁלְחוּ עִמּוֹ**
 29 **נחום איש גס-זו אָרְגָז מְלֵא**
 30 **אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת**
 31 **לְהִבִּיא דוֹרוֹן מִתְנָה**
 32 **לְקִיסָר, וּבְהִיּוֹתוֹ בְּמִלּוֹן**
 33 **נְטָלוּ מִמֶּנּוּ גַבִּים אֶת**
 34 **הָאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת**
 35 **וּמְלֵאוּ אֶת הָאֲרָגָז בְּעֶפֶר,**
 36 **חול פשוט, אבל נחום איש גס-זו לא התעצב וְקָבַל זאת בְּשִׂמְחָה**
 37 **בְּאֲמָרוֹ גַּם זֶה לְטוֹבָה, וְאַחֲרֵיכֵן רָאוּ כוֹלֵם בְּפַעַל וּבְגִלּוּי**
 38 **שְׁהִיָּה זֶה לְטוֹבָה, שְׁהֶעֱפֵר שֶׁהִבִּיא הָיָה יוֹתֵר מִהָאֲבָנִים**
 39 **טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, כּמסופר בגמרא שכאשר נחום איש גס-זו הביא למלך**
 40 **את הארגז וראו שהוא מלא עפר, רצה המלך להרוג את היהודים באמרו שהם**
 41 **לועגים לו. בא אליהו הנביא ונראה להם כאחד מהם ואמר להם: אולי עפר**
 42 **זה הוא מעפרו של אברהם אביהם שכאשר היה משליך עפר, היה החול הופך**
 43 **לחיצים ככתוב "יתן כעפר חרבו קש נידף קשתו". הייתה מדינה אחת שלא**

44 היו יכולים לכבוש אותה, ניסו את העפר הזה וכבשו אותה. נכנסו לבית הגגנים
 45 ומילאו את הארגז באבנים טובות ומרגליות ושלחו את נחום איש גס-זו בכבוד
 46 גדול, **וְכַמְבֹאֵר בְּלִקוּטֵי תוֹרָה⁵⁰** בהסבר מעלתו המיוחדת של נחום
 47 איש גס-זו שבגללה היפך הטוב הפך להיות טוב גם בגלוי **שְׁהִיָּה מִתְבּוֹנֵן**
 48 **בְּאֵמֶת שְׂשָׂרֵשׁ הָרַע הוּא**
 49 **הַטּוֹב, וְהִבִּיא לְמַעְלָה**
 50 **אֶל שְׂרָשׁוֹ, וְשֵׁם הָיָה**
 51 **יְכוֹל לַעֲשׂוֹת הַשְּׂתַנּוּת**
 52 **כִּי, באופן ההתגלות**
 53 **וההמשכה מהשורש והמקור**
 54 **לְשַׁנּוֹת הַהִמְשָׁכָה**
 55 **מִלְמַעְלָה לְמִטָּה שְׁיִהְיֶה**
 56 **נִרְאָה בְּאֵמֶת לְמִטָּה**
 57 **שְׁהוּא טוֹב בְּגִשְׂמִיּוֹת גם**
 58 **בגלוי לעין כל.**
 59 **אֶךְ עֲנִין זֶה דְרַגָּה זו של**
 60 **יכולת להפוך היפך הטוב לטוב**
 61 **גם לאחר שירד והתגלה כהיפך**
 62 **הטוב, על-ידי שינוי ההמשכה**
 63 **וההתגלות משורשה ומקורה**
 64 **אִינוֹ שִׁיף לְכֹל אֶחָד**
 65 **וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי אִם**
 66 **לִיחִידֵי סְגוּלָה, כְּמוֹ נַחֲוֹם**
 67 **אִישׁ גַּם־זו, מִה־שְׂאִי־בֵן**
 68 **שְׂאָר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כּוֹלֵל**
 69 **גַּם הַצְּדִיקִים, שְׂאֲפִילוֹ⁵¹**
 70 **שְׁהִיָּה מִחֻשְׁבוֹתֵם עַל זֶה**
 71 **הַדֶּרֶךְ בכיוון מחשבה דומה**
 72 **לזה של נחום איש גס-זו**
 73 **(לְהִתְבּוֹנֵן בְּאֵמֶת שְׂשָׂרֵשׁ**
 74 **הָרַע הוּא הַטּוֹב הַגָּנוּז),**
 75 **ההתבוננות לא הועילה לשינוי**
 76 **המצב בפועל הִיא נִשְׂאָר**
 77 **(הַטּוֹב הָעֲלִיּוֹן) לְמַעְלָה**
 78 **כְּמוֹ שְׁהִיָּה בְּתַחֲלָה בְּלִי**
 79 **שְׁיִהְיֶה מִשְׁגַּח כִּי וּבִירֵדוֹתוֹ לְמִטָּה נִרְאָה כְּהִיפֵךְ הַטּוֹב.**
 80 **וּנְמַצָּא, שְׁבְּדֶרֶךְ כָּלֵל אצל רוב בני אדם, לְמַעַט יחידֵי סְגוּלָה סֵדֵר**
 81 **הָעֵבוּדָה בְּעֲנִין זֶה הוּא רַק בְּאֲפֵן דְּלִקְבוּלֵי לְקַבֵּל אֶת הִיפֵךְ הַטּוֹב**
 82 **והייסורים, רחמנא ליצולן, בְּשִׂמְחָה עַל־יְדֵי הַהִתְבּוֹנְנוֹת שְׂשָׂרֵשׁ הָרַע**
 83 **הוּא בְּעַצֵּם טוֹב, אֲכָל לֹא בְּאֲפֵן שְׁהִרַע נְהַפֵּךְ לְטוֹב מִמֶּשׁ בפועל,**
 84 **בעיני בשר. וְטַעֵם הַדְּבָר שׁוֹה הַמַּצֵּב לְגַבִּי רֹב בְּנֵי הָאָדָם הוּא, לְפִי**
 85 **שְׂעַכְשׁוֹ בּוֹמֵן הַגְּלוּת אִי־אֶפְשָׁר לֹא יִתְכַן שֶׁהַטּוֹב הַגָּנוּז יִמְשָׁךְ**
 86 **בְּגִלּוּי בְּעוֹלָם הַזֶּה, בִּיּוֹן שְׁהַעוֹלָם לֹא נִדְבַּף עֲדִין, וכעת עדיין**

ביאור בדרך אפשר

1 אין בכוחו להכיל טוב נעלה כל-כך ורק לעתיד-לבא, פֶּאֶשֶׁר יִקְיִם
 2 הַיְעוּד⁵² אֶת רוּחַ הַטְּמְאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, ואז העולם יהיה
 3 טהור ומזוכך ויהיה כלי ראוי לקליטת האור והגילוי הנעלה אֲזִי גַם הַטּוֹב
 4 הַגָּנוּז יִמְשָׁף בְּגִלּוּי בְּעוֹלָם הַזֶּה באופן שגם בגלוי, לעיני בשר, יהיה
 5 טוב גמור.

ביאור בדרך אפשר

שונות, ובא הן בבחינת "הוי' דלתתא" (הוי' התחתון) והן בבחינת "הוי'
 דלעילא" הוי' העליון (הוי' דעתיקא קדישא שם הוי' כפי שהוא
 בבחינת "עתיקא קדישא", היא בחינת "עתיק יומין" שב"כתר" שלמעלה
 מהספירות) שְׂבַעֲלָמָא דְאַתְפְּסָא הנעלה מ"עלמא דאתגליא" ושם הוי'
 המאיר בו הוא "הוי' דלעילא"

6 וְזֶהוּ גַם מַה שְׂאֲמְרוּ 1
 7 חֲכָמֵינוּ וְל⁵³ בַּגְּמָרָא עַל 2
 8 הַפְּסוּק⁵⁴ בְּיוֹם הַהוּא 3
 9 יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ 4
 10 אֶחָד, אִטּוּ הָאֵידְנָא לְאוֹ 5
 11 אֶחָד הוּא? וְכִי כַעַת אֵינְנוּ 6
 12 אַחַד, וּמַה פִּירוּשׁ הַכְּתוּב ש"בִּיּוֹם 7
 13 הַהוּא", לַעֲתִיד לְבוֹא, יִהְיֶה ה' 8
 14 אַחַד? וְעוֹנִים: לֹא פְּעוֹלָם 9
 15 הַזֶּה הוּמָן הוּזָה, זְמַן הַגְּלוּת 10
 16 הַעוֹלָם הַבָּא, לַעֲתִיד לְבוֹא, 11
 17 זְמַן הַגְּאוּלָּה, הַעוֹלָם הַזֶּה 12
 18 כַּעַת עַל בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת 13
 19 אוֹמֵר בְּרוּךְ הַטּוֹב 20
 21 וְהַמְּטִיב, וְעַל בְּשׂוֹרוֹת 22
 22 רָעוֹת אוֹמֵר בְּרוּךְ דִּין 23
 23 הָאֱמֶת, כִּי אֵינָה דוּמָה הַבְּרִכָּה 24
 24 עַל מַה שְׁנֵרָאָה טוֹב בְּגִלּוּי, לְמַה 25
 25 שְׂבַגְלוּי נֵרָאָה הִפְךָ הַטּוֹב. אֲבֵל 26
 26 לַעוֹלָם הַבָּא כּוֹלוֹ הַטּוֹב 27
 27 וְהַמְּטִיב, הַיְיָנוּ, שְׂבַעֲעוֹלָם 28
 28 הַזֶּה יִשְׁנָן גַּם שְׂמוּעוֹת 29
 29 רָעוֹת (וְגַם פֶּאֶשֶׁר 30
 30 מְקַבְּלִים בְּשִׂמְחָה 31
 31 וּמְבָרְכִים עֲלֵיהֶם, הֲרִי אִף 32
 32 שֶׁאֵדָם מֵאֵמִין שְׂבַעֲעַם גַּם 33
 33 הַדְּבָרִים הָלֵא טוֹבִים הֵם טוֹב, 34
 34 וְאֲדַרְבָּה, מְקוֹרֵם יוֹתֵר נַעֲלָה 35
 35 מֵהַטּוֹב הַגְּלוּי, כִּכֵּל זֹאת נִסְחָה 36
 36 הַבְּרִכָּה עַל שְׂמוּעוֹת לֹא טוֹבוֹת 37
 37 שׂוֹנָה מְנַסַּח הַבְּרִכָּה עַל 38
 38 שְׂמוּעוֹת טוֹבוֹת, מַה-שְּׂאִין-פֶּן לַעוֹלָם הַבָּא יִהְיֶה אִף וְרַק 39
 39 שְׂמוּעוֹת טוֹבוֹת בְּפַעַל וּבְגִלּוּי שְׂמִבְרָכִים עֲלֵיהֶם הַטּוֹב 40
 40 וְהַמְּטִיב וְלֹא יִבְרְכוּ כִּלְל אֵת הַבְּרִכָּה שֶׁמְבָרְכִים כִּיּוֹם עַל הִפְךָ הַטּוֹב.
 41 וְהַיְיָנוּ, הַטַּעַם לִכְךָ שֶׁלַעֲתִיד לְבוֹא יִהְיֶה רַק טוֹב גַּם בְּגִלּוּי הוּא לְפִי
 42 שְׂבַעֲעוֹלָם הַבָּא (לְעִתִּיד-לְבוֹא, בִּימֹת הַמְּשִׁיחַ) יִהְיֶה גִלּוּי שֵׁם
 הַיְיָ דְלַעֲלִיא הַעֲלִיּוֹן, כְּמִבּוֹאָר בְּחִסְדוֹת שֵׁם הַיְיָ קִיּוֹם וּפּוֹעַל בְּדִרְגוֹת

שְׂבַעֲעוֹלָם לֹא נִזְדַּכְּף עֲדִין, וְרַק לְעִתִּיד-לְבוֹא, פֶּאֶשֶׁר יִקְיִם
 הַיְעוּד⁵² אֶת רוּחַ הַטְּמְאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, אֲזִי גַם
 הַטּוֹב הַגָּנוּז יִמְשָׁף בְּגִלּוּי בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ גַם מַה
 שְׂאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ וְל⁵³ עַל הַפְּסוּק⁵⁴ בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה'
 אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד, אִטּוּ הָאֵידְנָא לְאוֹ אֶחָד הוּא? לֹא
 פְּעוֹלָם הַזֶּה הַעוֹלָם הַבָּא, הַעוֹלָם הַזֶּה עַל בְּשׂוֹרוֹת
 טוֹבוֹת אוֹמֵר בְּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, וְעַל בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת
 אוֹמֵר בְּרוּךְ דִּין הָאֱמֶת, לַעוֹלָם הַבָּא כּוֹלוֹ הַטּוֹב
 וְהַמְּטִיב, הַיְיָנוּ, שְׂבַעֲעוֹלָם הַזֶּה יִשְׁנָן גַּם שְׂמוּעוֹת רָעוֹת
 (וְגַם פֶּאֶשֶׁר מְקַבְּלִים בְּשִׂמְחָה וּמְבָרְכִים עֲלֵיהֶם, הֲרִי נִסְחָה
 הַבְּרִכָּה שׂוֹנָה מְנַסַּח הַבְּרִכָּה עַל שְׂמוּעוֹת טוֹבוֹת),
 מַה-שְּׂאִין-פֶּן לַעוֹלָם הַבָּא יִהְיֶה אִף וְרַק שְׂמוּעוֹת טוֹבוֹת
 בְּפַעַל וּבְגִלּוּי שְׂמִבְרָכִים עֲלֵיהֶם הַטּוֹב וְהַמְּטִיב. וְהַיְיָנוּ,
 לְפִי שְׂבַעֲעוֹלָם הַבָּא (לְעִתִּיד-לְבוֹא) יִהְיֶה גִלּוּי שֵׁם הַיְיָ
 דְלַעֲלִיא (הַיְיָ דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא) שְׂבַעֲלָמָא דְאַתְפְּסָא
 [כְּמִוְכָן גַּם מִהַמְּשָׁף מֵאֵמֵר רַז"ל הַנַּ"ל בְּפִירוּשׁ וְשְׁמוֹ
 אֶחָד, לֹא פְּעוֹלָם הַזֶּה הַעוֹלָם הַבָּא, הַעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב
 בְּיּוֹד ה"י וְנִקְרָא בְּיּוֹד ה"י, אֲבֵל לַעוֹלָם הַבָּא כּוֹלוֹ
 אֶחָד, נִכְתָּב בְּיּוֹד ה"י וְנִקְרָא בְּיּוֹד ה"י], שְׂמַצֵּד זֶה
 הֵנָּה גַּם הַעֲנִינִים דְהַפְּסָה הַטּוֹב מִתְּהַפְּכִים לְטוֹב הַנִּרְאָה
 וְהַנִּגְלָה.

וְכִיּוֹן שְׂפָל הַעֲנִינִים דְלַעֲתִיד-לְבוֹא תְלוּיִים בְּמַעֲשֵׂינּוּ
 וְעַבְדֵּתְנוּ כָּל זְמַן מְשָׁף הַגְּלוּת⁴⁰, מוּכָן, שֶׁהַהֲכֵנָה
 לְקִיּוֹם הַיְעוּד בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה הַיְיָ אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד,
 שִׁיְהִיָּה כּוֹלוֹ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, הִיא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂינּוּ
 וְעַבְדֵּתְנוּ בְּדִגְמַת זֶה, שֶׁהוּא עֲנִין לְקַבּוּלֵי בְּשִׂמְחָה,
 וְכִיּוֹן שֶׁמַּעֲשֵׂנוּ וְעַבְדֵּתְנוּ כַּעַת הֵם הַמְּבִיאִים אֵת הַגִּילּוּיִים לַעֲתִיד לְבוֹא
 מוּכָן, שֶׁהַהֲכֵנָה לְקִיּוֹם הַיְעוּד בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה הַיְיָ אֶחָד
 וְשְׁמוֹ אֶחָד, שִׁיְהִיָּה כּוֹלוֹ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, וְיֵאֵר וְיִתְגַּלֶּה רַק טוֹב
 הַנֵּרָאָה וְהַנִּגְלָה הִיא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂינּוּ וְעַבְדֵּתְנוּ בְּדִגְמַת זֶה,
 שֶׁהוּא עֲנִין לְקַבּוּלֵי בְּשִׂמְחָה, עַל-יְדֵי כֵךְ שֶׁכֹּאֵשׁ יֵשׁ בּוֹמָן הוּא יִיסוּרוּם,
 רַחֲמָנָא לִיעֲלֵן, מְקַבְּלִים אוֹתָם בְּשִׂמְחָה כְּאִילוֹ הֵיוּ טוֹב גִּלּוּי, וְזֹאת

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 על-ידי ההתבוננות ששרש הרע הוא טוב (אף שאין זה
2 נראה ונגלה לעיני בשר כעת), שעל-ידי-זה זוכים להגיע
3 למעמד ומצב דלעתיד-לבא שיהיה פולו טוב באופן שהברכה
4 עליו היא הטוב והמטיב באפן הנראה ונגלה לעיני בשר.

5 וזהו מה שכתוב בתנ"א⁴³
6 בפרוש מאמר רבותינו 1 על-ידי ההתבוננות ששרש הרע הוא טוב (אף שאין זה
7 ו"ל⁵⁵ שהשמחים 2 נראה ונגלה לעיני בשר), שעל-ידי-זה זוכים למעמד
8 בפורים עליהם הכתוב 3 ומצב דלעתיד-לבא שיהיה פולו הטוב והמטיב באפן
9 אומר ואזהביו כצאת 4 הנראה ונגלה לעיני בשר. וזהו מה שכתוב בתנ"א⁴³
10 השמש בגבורתו, שהכונה 5 עליהם הכתוב 6 בפרוש מאמר רבותינו ו"ל⁵⁵ שהשמחים בפורים
11 בשבת זה, "כצאת השמש", היא 7 שזוכה מי שמקבל ייסורים
12 בשמחה לצאת השמש 8 עליהם הכתוב 9 בפרוש מאמר רבותינו ו"ל⁵⁵ שהשמחים בפורים
13 בגבורתו לעתיד-לבא 10 שזוכה לצאת השמש בגבורתו לעתיד-לבא שיהיה
14 שיהיה יציאת חמה 11 ויצאת חמה 12 שיהיה יציאת חמה
15 מנרתקה⁵⁷ שהיא מכסה 13 ויצאת חמה 14 ויצאת חמה
16 מנרתקה⁵⁷ שהיא מכסה 15 ויצאת חמה 16 ויצאת חמה
17 בו פעולם הזה, בזמן הזה 17 ויצאת חמה 18 ויצאת חמה
18 ויצאת חמה 19 ויצאת חמה 20 ויצאת חמה
19 מכסויה, וזאת היא שיעור 21 ויצאת חמה
20 יותר מכפי שהיא מאירה כעת, 22 ויצאת חמה
21 והמשמעות הרוחנית של הדברים 23 ויצאת חמה
22 היא שאז לעתיד לבוא 24 ויצאת חמה
23 יתגלה עלמא דאתפסא 25 ויצאת חמה
24 שכעת הוא מכוסה ונעלם 26 ויצאת חמה
25 והעולם לא יכול לקבל את אורו 27 ויצאת חמה
26 הגדול ויזרח ויאיר בגילוי 28 ויצאת חמה
27 כו', היינו, שעל-ידי 29 ויצאת חמה
28 העבודה דלקבולי 30 ויצאת חמה
29 בשמחה, קבלת ייסורים 31 ויצאת חמה
30 בשמחה כעת בזמן הגלות, כאילו 32 ויצאת חמה
31 הם טוב, זוכים שהטוב 33 ויצאת חמה
32 הנעלה, המכוסה והנעלם 34 ויצאת חמה
33 שמעלמא דאתפסא 35 ויצאת חמה
34 ימשך ויאיר בגילוי למטה 36 ויצאת חמה
35 וזו הפיכת מר למתוק בדרגה 37 ויצאת חמה
36 גבוהה ביותר.

1 שמש השליך לתוך המים את העץ כציווי ה' אזי וימתקו המים, והכונה
2 היא שהמתיק אותם כפשוטו למטה ממש. והארה מבחינה זו
3 דמשה היינו הפיכת המר למתוק בפועל ממש בעולם הזה היתה גם אצל
4 נחום איש גם-זו⁵⁰, שגם אצלו העפר שהביא כדורון לקסר נהפך להיות

5 חיצים בפועל ממש אף עיקר
6 הענין של הפיכת המר למתוק
7 בפועל ובגלוי הוא במשה,
8 כדאיתא בגמרא⁵⁸ משה
9 מן התורה מנין, היכן מצינו
10 בתורה רמז למשה רבנו, והגמרא
11 עונה שהרמז הוא בפסוק ("לא
12 ירון רוחי באדם") בשגם הוא
13 בשר, בשגם בגימטריא
14 משה, והינו, שמשה הוא
15 הממשיך בחינת גס זו
16 לטובה וענין "גס זו" מרומז
17 במילה "בשגם" למטה⁵⁹,
18 ש"גס זו לטובה" תהיה טובה
19 בפועל שזהו ענין ויחל
20 משה, שהתפלל כדי לפעול
21 להמתיק מרירותן של
22 ישראל, בעקבות חטא העגל
23 ולהשיב חמתו של הקדוש-
24 ברוך-הוא מהשחית ולעורר
25 את רחמיו על בני ישראל.
26 והענין בזה, התוכן הפנימי
27 של הפיכת המר למתוק על-ידי
28 משה רבנו הוא כמו שנתבאר
29 לעיל שהפיכת המר
30 למתוק (שגם הענינים
31 דהפך הטוב שבגלוי לעיני
32 בשר הם דברים בלתי רצויים
33 יתהפכו לטוב ממש) הוא
34 על-ידי גלוי שם הוי'
35 דלעילא שם הוי' בדרגה
36 העליונה (הוי' דעתיקא
37 קדישא שהוא מאיר

ה) ועל-פי-זה יובן גם מה שכתוב ויחל משה, שעשה
את המר מתוק, שהוא ענין טעמין
מרירו למיתקא, שהמר מתהפך למתוק, וכמו שהיה
במרה, שהמים המרים נתהפכו ונעשו מתוקים ממש,
כמו שכתוב¹⁶ וימתקו המים, שהמתיק אותם למטה
ממש. והארה מבחינה זו דמשה היתה גם אצל נחום
איש גם-זו⁵⁰, אף עיקר הענין הוא במשה, כדאיתא
בגמרא⁵⁸ משה מן התורה מנין, בשגם הוא בשר, בשגם
בגימטריא משה, והינו, שמשה הוא הממשיך בחינת גס
זו לטובה למטה⁵⁹, שזהו ענין ויחל משה, להמתיק
מרירותן של ישראל, ולהשיב חמתו מהשחית. והענין
בזה, כמו שנתבאר לעיל שהפיכת המר למתוק (שגם
הענינים דהפך הטוב יתהפכו לטוב ממש) הוא על-ידי
גלוי שם הוי' דלעילא (הוי' דעתיקא קדישא), וענין זה
שיך למשה רבנו שהמשיך י"ג מדות הרחמים שאינן

80 בבחינת "עתיק"), וענין זה של המשכה והתגלות של שם הוי' ממקור עליון
81 שיך למשה רבנו שהמשיך י"ג מדות הרחמים (המפורטות
82 בכתוב בהמשך פרשת כ"תשא אחרי ויחל משה": "ה', ה' אל רחום ותנון,
83 אך אפים רוב חסד ואמת, נצר חסד לאלפים, נשא עון ופשע וחסאה ונקח")
84 שאינן חוזרות ויגם⁶⁰, (כדברי הגמרא: "... אלמלא מקרא כתוב אי

37 ה) ועל-פי-זה יובן גם

38 מה שכתוב ויחל משה, (חילו, לשון מתיקות בארמית, כנ"ל) שעשה
39 את המר מתוק, שהוא ענין הפיכת טעמין מרירו למיתקא,
40 טעמים מרירים למתוק, שהמר מתהפך למתוק, וכמו שהיה
41 במרה, בימי משה רבנו, כאמור, שהמים המרים נתהפכו ונעשו
42 מתוקים ממש, מתיקות גשמית בפועל כמו שכתוב¹⁶ בתורה לאחר

(55 שבת פח, ב. 56) ס' שופטים ה, לא. 57) ראה נדרים ח, ב. וראה "מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא שם (ע' קסג). 58) חולין קלט, ב (ובפרש"י). 59) ראה ד"ה ויבז בעיניו תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ס"ע צ).

ביאור בדרך אפשר

1 אפשר לאומרו מלמד שנתעטף הקדוש-ברוך-הוא כשליח צבור והראה לו
 2 למשה סדר תפילה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה
 3 ואני מוחל להם. ה' - ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא
 4 האדם ויעשה תשובה. אל רחום וחנן - אמר רב יהודה ברית כרותה ל"ג
 5 מדות שאינן חוזרות ריקם
 6 שנאמר הנה אנכי כורת
 7 ברית" וּכְדַאֲתָא בְּדִהַר⁶¹
 8 על ענין זה של התגלות י"ג
 9 מדות הרחמים שְׁמֵשֶׁה
 10 הַמְּשִׁיף י"ג מִדּוֹת
 11 הַרְחָמִים מַעֲתִיקָא
 12 קְדִישָׁא בְּחִינַת "עתיק"
 13 שלמעלה מהספירות לְזַעֲרֵר
 14 אֲנִפִּין, פנים ועירות הן המידות
 15 העליונות (שביחס למוחין הגילוי
 16 שבמידות הוא בבחינת קטנות)
 17 שְׁזָהוּ עֲנִינָן שְׁם הַיְיָ
 18 דְלַעֲלִיא שְׁנַמְשֶׁף עַל-יְדֵי
 19 מִשֶׁה דְוָקָא שַׂרְק בְּכוּחוֹ
 20 להמשיך ולגלות אור עליון כל
 21 כן. וּכְמַבְאָר בְּתוֹרָה אור'⁶²
 22 פְּרִשְׁת וְאָרָא
 23 בְּמֵאמְרֵי ה'צִמְח צֶדֶק'⁶³
 24 ב'אור התורה'⁶³
 25 (הַמְּיַסְדִּים עַל הַמֵּאמָר
 26 הזה ב'תורה אור'),
 27 בְּפִרוּשׁ הַכְּתוּב⁶⁴ המביא
 28 את דברי ה' אל משה וְאָרָא
 29 אֶל אֲבָרְהָם אֶל יֶצְחָק
 30 וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי,
 31 וְשְׁמֵי הַיְיָ לֹא נֹדַעְתִּי
 32 לָהֶם וְגו' לְכֵן אֵמֹר לְבָנֵי
 33 יִשְׂרָאֵל אֲנִי הַיְיָ, שְׂאָף שְׁגָם אֶצֶל הָאֲבוֹת מְצִינּוּ שְׁהֵי גִלּוּי
 34 שְׁם הַיְיָ, ואם כן מה כוונת הכתוב "ושמי ה' לא נודעתי להם"? אלא
 35 הביאור מְכַל-מְקוֹם, הרי זה נחשב כמו ששם הוי' לא התגלה אל האבות
 36 כי הַגִּלּוּי של שם הוי' לְהָאֲבוֹת הִיָּה רַק שְׁם הַיְיָ דְלַתְמָא, בדרגה

ביאור בדרך אפשר

37 תחתונה של שם הוי' וְעַל-יְדֵי מִשֶׁה רַבְּנוּ נִמְשֶׁף מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה
 38 וְנִתְגַּלָּה גַם שְׁם הַיְיָ דְלַעֲלִיא בדרגה העליונה של שם הוי'. וְכִינּוּן
 39 שְׂאֲצֵל מִשֶׁה רַבְּנוּ הִיָּה גִלּוּי שְׁם הַיְיָ דְלַעֲלִיא, התגלות אלוקות
 40 מדרגה גבוהה ונעלית הִנֵּה עַל-יְדֵי-זֶה הַמְּתִיק אֶת הַמַּר של המים
 41 הַמְּרִים בְּפַעֲל, שְׁיֵהִיָּה רַק
 42 טוב בְּגִלּוּי.
 43 וַיֵּשׁ לְקֶשֶׁר עֲנִינָן זֶה עַם
 44 הַמְּבֹאָר בְּמֵאמְרֵי שֶׁל
 45 אַדְמוּר' הַזֶּקֶן (בְּבִיכָל
 46 כרך של פְּתַב-יָד⁶⁵ שְׂיַצָּא
 47 לְאַחְרוּנָה מְגֻלוֹת
 48 לְגֵאלָה⁶⁶) עַל הַפְּסוּק⁶⁷
 49 הַגִּידָה לִי שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי
 50 אִיכָּה תִרְעָה וְגו', וּמְבֹאָר
 51 באותו מאמר שְׁהַגִּידָה הוּא
 52 לְשׁוֹן הַמְּשִׁכָּה, כְּמוֹ
 53 שְׂכַתוּב נִהַר דְנִגִּיד וְנִפְיָק
 54 שְׁנַמְשֶׁךְ וְיִוצָא כו'⁶⁸, וְכֵן וּפִי
 55 נִגִּיד כו'⁶⁹, פירושו שהדברים
 56 שנאמרים בפי האדם יפעלו
 57 המשכה והתגלות של אור אלוקי
 58 וְזוּהִי בְּקִשְׁת פְּנִסַת
 59 יִשְׂרָאֵל מֵהַקְּב"ה בַּפְּסוּק
 60 הַנּוֹכַח "הגידה לי" וכו'
 61 שְׂיִמְשִׁיף לָהּ (הַגִּידָה לִי)
 62 אֶת הָאֵהְבָה שְׂאֵהְבָה
 63 נַפְשִׁי, לשון עבר, הַיִּינוּ,
 64 שְׂאוּתָה הָאֵהְבָה שְׂאֵהְבָה
 65 כְּכֹר הַנֶּפֶשׁ בְּהִיוֹתָהּ לְמַעְלָה
 66 קָדָם יְרִידָתָהּ לְגוּף, יִגִּיד
 67 וְיִמְשִׁיף לָהּ גַם עֵתָהּ
 68 בִּירִידָתָהּ בְּהַמָּר הַגּוּף,
 69 למרות שהומר הגוף מטבעו מעלים ומסתיר על האור האלוקי וְהוּא עֲנִינָן
 70 הַתְּגַלּוֹת הָאֹר הַגִּינוּ שֶׁל הָאֵהְבָה הַמְּסַתְרַת שְׂבִנְשָׁמוֹת
 71 יִשְׂרָאֵל כְּמַבּוּאָר בְּהַרְחֵבָה בַּסַּפַּר הַתְּנִיא שְׁבִתוֹךְ כֹּל נִשְׁמָה יֵשׁ אַחֲבָה מִסוֹתֶרַת
 72 שְׁבִדוֹךְ כֹּלל הִיא לֹא בֵּאָה לִידֵי גִילּוּי אֲבָל הִיא קִיַּמַת תְּמִיד (ובלשון רבנו הזקן

חֻזְרוֹת רִיקָם⁶⁰, וְכַדַּאֲתָא בְּדִהַר⁶¹ שְׁמֵשֶׁה הַמְּשִׁיף י"ג
 מִדּוֹת הַרְחָמִים מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא לְזַעֲרֵר-אֲנִפִּין, שְׁזָהוּ
 עֲנִינָן שְׁם הַיְיָ דְלַעֲלִיא שְׁנַמְשֶׁף עַל-יְדֵי מִשֶׁה דְוָקָא.
 וְכַמְבְּאָר ב'תורה אור' פְּרִשְׁת וְאָרָא⁶² וּבְאָרוּכָה בְּמֵאמְרֵי
 ה'צִמְח צֶדֶק' ב'אור התורה'⁶³ (הַמְּיַסְדִּים עַל הַמֵּאמָר
 ב'תורה אור'), בְּפִרוּשׁ הַכְּתוּב⁶⁴ וְאָרָא אֶל אֲבָרְהָם אֶל
 יֶצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי, וְשְׁמֵי הַיְיָ לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם
 וְגו' לְכֵן אֵמֹר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הַיְיָ, שְׂאָף שְׁגָם אֶצֶל
 הָאֲבוֹת מְצִינּוּ שְׁהֵי גִלּוּי שְׁם הַיְיָ, מְכַל-מְקוֹם, הַגִּלּוּי
 לְהָאֲבוֹת הִיָּה רַק שְׁם הַיְיָ דְלַתְמָא, וְעַל-יְדֵי מִשֶׁה רַבְּנוּ
 נִמְשֶׁף וְנִתְגַּלָּה גַם שְׁם הַיְיָ דְלַעֲלִיא. וְכִינּוּן שְׂאֲצֵל מִשֶׁה
 רַבְּנוּ הִיָּה גִלּוּי שְׁם הַיְיָ דְלַעֲלִיא, הִנֵּה עַל-יְדֵי-זֶה הַמְּתִיק
 אֶת הַמַּר בְּפַעֲל, שְׁיֵהִיָּה רַק טוֹב בְּגִלּוּי.

(ו) וַיֵּשׁ לְקֶשֶׁר עֲנִינָן זֶה עַם הַמְּבֹאָר בְּמֵאמְרֵי שֶׁל אַדְמוּר'
 הַזֶּקֶן (בְּבִיכָל פְּתַב-יָד⁶⁵ שְׂיַצָּא לְאַחְרוּנָה מְגֻלוֹת
 לְגֵאלָה⁶⁶) עַל הַפְּסוּק⁶⁷ הַגִּידָה לִי שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי אִיכָּה
 תִרְעָה וְגו', וּמְבֹאָר שְׁהַגִּידָה הוּא לְשׁוֹן הַמְּשִׁכָּה, כְּמוֹ
 שְׂכַתוּב נִהַר דְנִגִּיד וְנִפְיָק כו'⁶⁸, וְכֵן וּפִי יִגִּיד כו'⁶⁹, וְזוּהִי
 בְּקִשְׁת פְּנִסַת יִשְׂרָאֵל מֵהַקְּב"ה שְׂיִמְשִׁיף לָהּ (הַגִּידָה לִי)
 אֶת הָאֵהְבָה שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי, הַיִּינוּ, שְׂאוּתָה הָאֵהְבָה שְׂאֵהְבָה
 כְּכֹר הַנֶּפֶשׁ בְּהִיוֹתָהּ לְמַעְלָה קָדָם יְרִידָתָהּ לְגוּף, יִגִּיד
 וְיִמְשִׁיף לָהּ גַם עֵתָהּ בִּירִידָתָהּ בְּהַמָּר הַגּוּף, וְהוּא עֲנִינָן
 הַתְּגַלּוֹת הָאֹר הַגִּינוּ שֶׁל הָאֵהְבָה הַמְּסַתְרַת שְׂבִנְשָׁמוֹת

(60) ר"ה יז, ב — הובא בפרש"י פרשתנו (תשא) לג, יט. 61) ח"ג קלח, א. 62) נו, ג. 63) ח"א ע' קמד. ח"ז ב'תקנ ואילך. ועוד.
 (64) וארא ו, ג; ו. 65) ביכל* ישן מאד, כפי שנראה מצורת הנייר כו', ונכתב ע"י מעתיקים, בכת"י שדומה לכת"י אדמו"ר הזקן
 [כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שמדור לדור השתדלו המעתיקים שיהי' כתב-ידים דומה לכת"י של רבותינו נשיאינו (ראה גם תורת
 מנחם — התוועדויות חמ"ב ע' 140. וש"נ)], ונכתב כנראה עוד לפני הדפסת התו"א והלקו"ת, כיון שיש בו גם מאמרים שנדפסו
 לאח"ז בלקו"ת. ויתכן שנכתב עוד בחיי אדמו"ר הזקן, או עכ"פ זמן קצר לאחר הסתלקותו. 66) ביכל זה הי' עד עתה ברשותו
 של יהודי שלעת-עתה, בגלוי עכ"פ, אינו שומר תומ"צ, וכנראה שעוררו אותו לשלוח את הביכל לכאן. 67) שה"ש א, ז. 68) דניאל
 ז, י (בשינוי לשון). 69) תהלים נא, יז.

(* ביכל מט' 757 בספריית אגודת חסידי חב"ד. נדפס לאח"ז במאמרי אדח"ז תקס"ג ח"ב ע' תשלז ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בתניא פרק יח: "אהבה מסותרת שבלב כללות ישראל שהיא ירושה לנו
 2 מאבותינו" ומבאר במאמר, שאף שישנם ענינים המעלימים
 3 ומסתירים על האור הגנוז דהאבה המסתרת בתוך ליבו של כל
 4 אחד מישראל שהיא הנשמה מלוכשת בגוף גשמי וחומרי, מפל-מקום הרי
 5 זה נמשך ומתגלה ובה מן
 6 ההעלם וההסתור אל הגילוי על-
 7 ידי י"ג מדות הרחמים
 8 [במרמז כתבת הגידה
 9 שיש בה האותיות י"ג]
 10 שהם י"ג נהרי
 11 אפרסמונא דכ"א⁷⁰,
 12 מסופר בגמרא שרבי אלעזר בן
 13 פדת פנה לקדוש-ברוך-הוא
 14 בבקשה על כך שהוא סובל מאד
 15 בעולם הזה בעניות גדולה ואחרי
 16 דין-ודברים הקדוש-ברוך-הוא
 17 הבטיח לו שייתן לו בעולם הבא
 18 שלשה עשר נהרות של שמן
 19 אפרסמון זך] והינו, דכשם
 20 שהנהר מלבן ומזכך פל
 21 דבר מלכלך, ושוטף את
 22 כל הדברים המעכבים
 23 כו', ועל כן הוא מסמל טהרה
 24 וזיכוך כמו כן הארות י"ג
 25 מדות הרחמים הם
 26 המלבנים ומזככים קלפת
 27 הלב הערל ונפתח
 28 הסתום והגנוז כו' ולכן י"ג
 29 מידות הרחמים הם המגלים את
 30 האהבה המסותרת (וכן מבואר
 31 ב'תורה אור' פרשת תרומה:
 32 "תליסר נהרא דאפרסמונא דכ"א
 33 שרומז לאור ההמשכה מ"ג
 34 תיקוני דיקנא" שקשורים בענין
 35 י"ג מידות הרחמים). וממשיך
 36 בפתוב בהמשך ל"הגידה לי
 37 שאהבה נפשי" איכה תרעה
 38 גו', שזהו נתינת טעם
 39 ונימוק על הפקשה הגידה לי שאהבה נפשי (שתוכנה הוא, כאמור,
 40 שתמשך ותתגלה האהבה המסתרת), פי אם לא תגיד, ולא
 41 תהיה המשכה והתגלות של האהבה המסותרת איכה תרעה, ויכל
 42 להיות הענין דרעיתי⁷¹ (תרעה) שפרושו כדברי המדרש

43 פּרָנְסִיתִי⁷², יִשְׂרָאֵל מִפְּרָנְסִין לְאַבְיָהֶם שֶׁבְּשָׂמִים⁷³, כי לימוד
 44 התורה והמצוות על ידי בני ישראל מביא לקדוש-ברוך-הוא פרנסה, כביכול
 45 היינו, שאם לא תמשך ותתגלה האהבה המסתרת, אלא תישאר
 46 בהעלם והסתור לא תוכל להיות הפרנסה של אבינו שבשמים
 47 שנעשית על-ידי עבודתם
 48 של ישראל שמתבצעת
 49 בכוחה של האהבה. והינו,
 50 שהבקשה שמבקשת
 51 פְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל הַגִּידָה לִי
 52 שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי (שְׂתַמְשֵׁךְ
 53 וְתַתְּגֵלָה הָאֵהְבָה
 54 הַמְּסֹתֶרֶת) היא לא
 55 בפשיל תועלת שתהיה מזה
 56 לכנסת ישראל עצמה, אלא
 57 רק בפשיל הקב"ה,
 58 שתצמח לו מזה תועלת, כביכול,
 59 שעל-ידי זה יוכל להיות
 60 הענין דישארל מפרנסין
 61 לאביהם שבשמים.
 62 ומדיק אדמו"ר הזקן
 63 במאמר, שכנסת ישראל
 64 משפילה עצמה בענוה
 65 ואומרת אני אני פדאי
 66 לך, אני עצמי, לטובתי, לא
 67 ראוייה לכך שהאהבה המסותרת
 68 תתגלה אצלי אכל בפשילך
 69 למען ה' הגידה לי גו' ואתה
 70 ה' תגורם לי לגילוי והמשכת
 71 האהבה אליך. ומזה מוכן,
 72 שלאמתו של דבר יכולה
 73 פְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ
 74 בְּקֶשֶׁה זֹה בְּשָׂבִיל עֲצָמָה
 75 וּבְזִכּוֹת עֲצָמָה (שְׁהָרִי בְּנִי
 76 יִשְׂרָאֵל הֵם בְּנִים
 77 לְמִקּוֹם⁷⁴ ובגלל מעלה זו יש
 78 להם את הזכות ואת היכולת
 79 לבקש גם בשביל עצמם), אלא
 80 שמשפילה את עצמה
 81 בענוה ומבקשת זאת בפשיל הקב"ה.
 82 וענין זה שהארות י"ג מדות הרחמים מלבנים ומזככים
 83 קליפת הלב להיות התגלות אור הגנוז של האהבה
 84 המסתרת, שהרי הסיבה לכך שאהבה זו לה' מסותרת בלב ולא באה לידי

(70) ראה תענית כה, א. זוהר חדש רות עו, סע"ג. תו"א תרומה פא, א. ועוד. (71) שה"ש א, ט. (72) שהש"ר פ"א, ט. (73) ראה זח"ג ז, ב. (74) אבות פ"ג מ"ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 גילוי היא מפני שהיא מכוסה בלב הגשמי והחומרי שמכסה עליה כמו
 2 קליפה המכסה על הפרי אבל כאשר הלב עובר ליבון וזיכוכן שוב אינו
 3 מעלים ומסתיר, ועניין זה קשור עם המבאר לעיל שעל-ידי י"ג
 4 מדות הרחמים מהפכים מרירו למיתקא, להיות רק טוב
 5 בגלוי וכשם שהטוב הגנוז
 6 שנראה כהיפך הטוב נהפך 1
 7 לטוב, כך הלב שהיה מעלים 2
 8 ומסתיר מתהפך ואינו מסתיר 3
 9 עוד.
 10 (ז) ועל-פי-זה יש לבאר 4
 11 הענין דטהרת טמאת מת 5
 12 על-ידי פרה אדומה, שעל 6
 13 כך הובא בתחילת המאמר אשר 7
 14 אף-על-פי שהיא כחנינת 8
 15 גבורות קשות ביותר בכל 9
 16 זאת בכוחה לטהר את האדם 10
 17 מטומאת מת שהיא הטומאה 11
 18 החמורה ביותר.
 19 והענין בזה, דהנה, 12
 20 בפרה אדומה כתיב 13
 21 ויקחו אליך, אל משה 14
 22 דוקא, כפרוש רש"י 15
 23 לעולם אפילו בשנים הבאות 16
 24 היא נקראת על שמך, 17
 25 פרה שעשה משה כו'. 18
 26 ועל-פי מה שנתבאר 19
 27 לעיל שענינו של משה 20
 28 הוא שעל-ידי נמשכים 21
 29 י"ג מדות הרחמים 22
 30 להפך מרירו למיתקא, 23
 31 והפיכת המר למתוק היא בכוחו 24
 32 של משה מוכן שפכחו 25
 33 של משה להפך גם את 26
 34 הגבורות הקשות דפרה 27
 35 אדומה ולהמתיקם, עד 28
 36 כדי כך שעל-ידם תוכל 29
 37 להיות הטהרה דטמאת 30
 38 מת⁷⁵ שהיא בדוגמת ההפיכה ממרירות למתיקות.
 39 וזהו גם שענינו של משה הוא להמתיק את מרירותן של
 40 ישראל, שכאשר היו במצב מר, לאחר חטא העגל, הפך את מצבם ממר
 41 למתוק שזהו ענין ויחל משה, וכדאיתא במדרש⁷⁶ במשל
 42 דהמן רשיעא כו' המדרש אומר שהמן הרשע דומה לעוף שעשה
 43 קן על שפת הים וכו', והים שטף את הקן שלו, אמר העוף: איני זו

44 משם עד שיהיה הים יבשה והיבשה ים. מה עשה, נטל מים מן הים בפיו ושופך
 45 ביבשה ונטל עפר מן היבשה ומשליך לים. בא חבירו כו' ועמד על גביו
 46 ואמר לו כו', שהוא ביש מזל שהרי סוף סוף מה יכולתו כף אמר לו
 47 הקב"ה להמן הרשע, אי שוטה שבעולם, אני אמרתי
 48 להשמידם כפיכול ולא
 49 יכלתי, שנאמר ויאמר
 50 להשמידם לולי משה
 51 בחירו עמד בפניו לפניו
 52 להשיב חמתו מהשחית, ואתה אמרת להשמיד
 53 ולהרוג ולאבד, חייך
 54 רישך מתורם חלף
 55 רישיהון, דאינון לשיבא
 56 ואת לצליבא, ראשך ייום
 57 ויוסר תמורת ראשיהם, שהם
 58 להצלה ואתה לצליבה,
 59 ונתבאר לעיל במאמר
 60 שלפני-זה¹⁹ שנאמר
 61 בהתוועדות פורים שנה זו,
 62 תשכ"ו, שחבירו קאי על
 63 זעיר-אנפין המידות דתקון
 64 שהוא חבירו המקביל של
 65 זעיר-אנפין המידות דתהו
 66 (העולמות במתכונתם הנוכחית,
 67 עם 'סדר השתלשלות' הדרגתי
 68 ומסודר ועשר ספירות שהאורות
 69 שלהם מלוכשים בתוך כלים
 70 ראויים לקליטתם, נקראים 'עולם
 71 התיקון'. לתיקון קדם 'עולם
 72 התהו' בו היו אורות מרובים
 73 וכלים מועטים, מצב שגרם
 74 ל'שבירת הכלים' ו'נפילה' של
 75 ניצוצות קדושה ואולקות
 76 לתחומים שמחוץ לגבולות
 77 הקדושה. לכן, 'תיקון' מסמל
 78 התלבשות בכלים, סדר והדרגה,
 79 ואילו 'תהו' מסמל אורות ללא
 80 מדידה והגבלה והתלבשות מסודרת), וזהו שאמר לו חבירו, זעיר-
 81 אנפין דאצילות, המידות העליונות כפי של עולם האצילות אני אמרתי
 82 להשמידם כפיכול ולא יכלתי, שנאמר ויאמר להשמידם
 83 לולי משה בחירו עמד בפניו לפניו להשיב חמתו מהשחית,
 84 הינו, שגם פאשר פגמו בני ישראל בזעיר-אנפין דאצילות,
 85 בגלל חטא העגל כמבואר בחסידות שחטא, חס ושלום, גורם פגם הן בנפש

(75) ראה גם אוה"ת מסעי ע' א'שצא. (76) אסת"ר פ"ז, י"ד.

18 השינוי במצבם של בני ישראל, דווקא בלשון "לולי" וּבְעֵנִין
19 לולי אֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ 77
20 על הפסוק 78 לולי אֵלָקִי
21 אָבִי אֵלָקִי אֲבָרְהָם וּפְחַד
22 יִצְחָק, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר
23 לולי בָּא בְּזָכוֹת אָבוֹת, וְגַם
24 כָּאֵן אָמַר מֹשֶׁה בְּתִפְלִחוֹ
25 "ויחל משה", זְכוֹר לְאֲבָרְהָם
26 וְלִיִּשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ 79, וּנְמַצָּא
27 שֶׁהַעֲנִיין נִפְעַל בְּזָכוֹת
28 הָאֲבוֹת מִכָּל־מְקוֹם הָרִי
29 זֶה רַק בְּזָכוֹת הָאֲבוֹת, אֲבָל
30 הָעֲנִיין בְּפַעַל נַעֲשָׂה
31 מֹשֶׁה בְּכּוּחוֹ לְהַפּוֹךְ מֵרַק
32 לְמַתּוֹק בְּפוּעַל.

לְהַשְׁמִידֶם, מִכָּל־מְקוֹם לֹא
הָיָה יָכוֹל כְּבִיכּוֹל, לְפִי
שֶׁמֹּשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בְּפָרִץ
לְפָנָיו לְהַשִּׁיב חַמְתּוֹ
מִהַשְׁחִית, עַל־יְדֵי־זֶה
שֶׁהַמֶּשֶׁיף י"ג מִדּוֹת
הַרְחָמִים שֶׁעַל־יָדָם
נִתְהַפֵּף מִמְרִירוֹ לְמִיתָקָא,
לְהַמְתִּיק מְרִירוֹתָן
שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְלְהַעִיר, שֶׁאֵף
שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָתוּב לולי מֹשֶׁה
בְּחִירוֹ, לולי דִּיִּיקָא, וּבְעֵנִין
לולי אֵיתָא בַּמִּדְרָשׁ 77 עַל
הַפְּסוּק 78 לולי אֵלָקִי אָבִי
אֵלָקִי אֲבָרְהָם וּפְחַד יִצְחָק,
כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לולי בָּא
בְּזָכוֹת אָבוֹת, וְגַם כָּאֵן
אָמַר מֹשֶׁה זְכוֹר לְאֲבָרְהָם
וְלִיִּשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ 79, מִכָּל־
מְקוֹם הָרִי זֶה רַק בְּזָכוֹת
הָאֲבוֹת, אֲבָל הָעֲנִיין בְּפַעַל
נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה דְּוָקָא 80.

1 האדם והן למעלה, כביכול, 1
2 שְׁלֵכֵן בְּקֶשׁ לְהַשְׁמִידֶם, 2
3 כי נהיה פגם במקור החיות 3
4 שלהם מִכָּל־מְקוֹם לֹא 4
5 הָיָה יָכוֹל כְּבִיכּוֹל, לְפִי 5
6 שֶׁמֹּשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד 6
7 בְּפָרִץ לְפָנָיו לְהַשִּׁיב 7
8 חַמְתּוֹ מִהַשְׁחִית, עַל־ 8
9 יְדֵי־זֶה שֶׁהַמֶּשֶׁיף י"ג 9
10 מִדּוֹת הַרְחָמִים שֶׁעַל־ 10
11 יָדָם נִתְהַפֵּף מִמְרִירוֹ 11
12 לְמִיתָקָא, לְהַמְתִּיק 12
13 מְרִירוֹתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל 13
14 כמבואר לעיל שאמיתת עניין
15 הפיכת הרע לטוב והמר למתוק היא דווקא בכוחו של משה רבינו.
16 וְלְהַעִיר, שֶׁאֵף שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָתוּב לולי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ, לולי
17 דִּיִּיקָא, הַכְּתוּב מְדִיִּיק וְאוֹמֵר עֲנִיין זֶה, שֶׁלֹּא תִפְּלֵת מֹשֶׁה לֹא הִיָּה חַל

ואמנם פעולת משה הייתה בזכות האבות
עַל־יְדֵי מֹשֶׁה דְּוָקָא 80 כי דווקא
בפוּעַל.

(77 ב"ר פע"ד, יב. 78 ויצא לא, מב. 79 פרשתנו (תשא) לב, יג. 80 חסר סיום המאמר (המור"ל).

אגרות קודש

ב"ה, כ"ד אדר א', תשי"ט
ברוקליו.
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו פ"י,

ובעת רצון יקרא על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע להמצטרך לו ולב"ב שיחיו.

וזכות התעסקותו במלאכתו מלאכת שמים חינוך על טהרת הקדש, המקרב את לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים, תעמוד לו בכל האמור,

וכציווי תורתנו הקי תורת חיים, דמעלין בקדש, בודאי יוסיף אומץ בזה, והרי זוהי גם כן דרישת והכרח השעה, דעקבתא דמשיחא, שחך כפול ומכופל דזמן הגלות, שזהו דורש הגברת האור והקדושה כמה פעמים ככה, המתבטא בפעולות איש הישראלי בכלל, ואלו אשר חוננו בכשרון החינוך ביחוד, לקרב לבם של המחוננים - על ידי אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם, וכידוע פתגם רבנו הזקן, שחד הן - להקב"ה תורתו ומצותיו, וככל שתגדל האהבה מתאים כהוראת התורה שדרכי דרכי נועם ונתיבותי שלום, הנה כמים הפנים לפנים מאחד לחבירו תתגלה גם האהבה מסותרת אשר ירושה היא לנו מאבותינו, כמבואר בספר תניא קדישא.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבשו"ט בכל האמור.